

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Oddělení sportovního managementu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Fotbalové přestupy českých a zahraničních hráčů

Vypracoval:

Vedoucí diplomové práce:

Studijní obor:

Matěj Čmejla

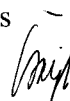
Mgr. Jan Šíma

Management TVS

V Praze dne 2009

10.4.

podpis

ABSTRAKT A KLÍČOVÁ SLOVA

Název:

Fotbalové přestupy českých a zahraničních hráčů

Cíle práce:

Cílem práce je podrobná analýza rekordních přestupových částek českých a zahraničních hráčů ve fotbale, zkoumat příčiny, důvody vývoje, zjistit případné rozdíly a predikovat budoucí vývoj přestupních částek, shrnout a zhodnotit výsledky výzkumu.

Metody:

Pro dosažení cílů jsem zvolil jako vhodné metody komparaci pro porovnání výše částek u jednotlivých světových přestupů, vývojovou studii pro zachycení vývoje právních a finančních změn u daného problému a analýzu trendů pro budoucí předpověď přestupů.

Výsledky:

Práce popisuje vývoj přestupů českých a zahraničních fotbalistů (od roku 1905 – 2009), jejich právní a finanční aspekty a předpovídá jejich vývoj do budoucna.

Klíčová slova:

transfer (přestup), značka, fotbal, historie, cena

Abstract and keywords

Title:

Football transfers of Czech and foreign players

Objectives:

The objective of my dissertation is a detailed description and analysis of the record transfer fees of Czech and foreign football players, research causes, reasons of the development, find out differences and predict the future progress of transfer fees, summarize and evaluate the conclusion of the research work.

Methods:

For reaching the objectives I have chosen the method of comparison to compare the level of transfer fees for single worldwide transfers, a development study to capture an evaluation and changes in law and financial aspects of this topic and an analysis of trends for future prediction of transfers.

Results:

The dissertation describes the main development of Czech and foreign football players transfers (since 1905-2009), their law and financial aspects and predict their development in the future.

Keywords:

transfer, brand, football, history, price

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a uvedl všechny použité literární i odborné zdroje, ze kterých jsem čerpal.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji především vedoucímu své diplomové práce Mgr. Janu Šímovi za odborné konzultace během zpracovávání diplomové (magisterské) práce a za podporu a čas, které mi věnoval. Také děkuji odborným konzultacím s Mgr. Ledvinkou, manažerem pro rozvoj hráčů ve společnosti Sport Invest a.s. Dále děkuji své mamince a sestře, které mi pomáhaly celý život a dovedly mě až sem. V poslední radě bych poděkoval svému otci, který mi byl po celý život inspirací.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Cíle a úkoly diplomové práce.....	7
3	Teoretická východiska.....	8
3.1	Pojmy z oblasti marketingu.....	8
3.1.1	Produkt.....	8
3.1.2	Kvalita produktu.....	10
3.1.3	Značka.....	11
3.1.4	Reklama.....	13
3.1.5	Cena.....	17
3.1.6	Trh.....	18
3.2	Ostatní pojmy.....	19
3.2.1	Informace.....	19
3.3	Základní údaje o fotbalu.....	20
3.4	Popis jednotlivých hráčů.....	22
3.4.1	Brankář.....	22
3.4.2	Obránce.....	23
3.4.3	Záložník.....	23
3.4.4	Útočník.....	25
4	Metodologie.....	26
4.1.1	Komparace.....	26
4.1.2	Vývojové studie.....	27
4.1.3	Analýza trendů.....	27
5	Analytická část.....	29
5.1	Přestupy v období 1905-1995.....	30
5.1.1	Transferový systém.....	30
5.1.2	Rekordní přestupní částky.....	32
5.1.3	Případ Bosman.....	40
5.2	Přestupy v období 1995 - do ledna 2009.....	47
5.2.1	Nový transferový systém.....	51
5.2.2	Nejdražší přestupy historie.....	54
5.2.3	Přestupy českých hráčů.....	62

5.3	Fotbaloví agenti	64
5.4	Predikce vývoje přestupních částek do budoucna	75
5.4.1	Překonání nejvyšší přestupní částky	77
6	Závěr, diskuse.....	80
7	Literatura	81
8	Seznam obrázků	84
9	Seznam tabulek	85
10	Příloha 1	86
	Kodex profesionálního chování hráčského agenta.....	86

1 Úvod

Fotbalové přestupy je poměrně diskutované téma, kdy řada otázek spojená s tímto tématem: co za nimi stojí, co je řídí, jaké jsou jejich zákonitosti a pravidla, je problémem, který je obecným a důležitým, alespoň co se týká sportu. Tyto otázky by měly být alespoň do jisté míry v této práci zodpovězeny.

Vývojem a prognózami různých cen (automobilů, potravin, bytů, léků, atd.) a veličin (daně, mzdy, sociální dávky, apod.) se zabývá řada odborníků, vědecké i státní instituce. Jejich výsledky jsou publikovány v řadě seriózních periodik a odborných publikacích. I když o přestupních částkách můžeme číst spíše v bulvárním tisku, nebo sportovních magazínech, jejich výše je zmiňovaná spíše jako senzace v televizních a sportovních novinách. Domnívám se, že problematika jejich vývoje má určité obecně důležité příčiny a zákonitosti. Dosavadní poznatky tohoto tématu, tedy co se literatury týče, nejsou příliš široké.

Vzhledem k tomu, že fotbal je hra, která se hraje na celém světě, a spojení: „českých a zahraničních hráčů“ by se týkalo 208 zemí a miliónů přestupů, nebude se práce zabývat veškerými přestupy mimo naše hranice, ale ze zahraničních soutěží budou zkoumány pouze tři nejlepší fotbalové ligy na světě – anglická (Premier League), španělská (La Liga) a italská (Serie A), které se týkají rekordních přestupů.

Práce je z důvodu zachycení různých aspektů této problematiky rozdělena do čtyř logických bloků, které spolu navzájem souvisí, ale lze je posuzovat i samostatně. Prvním je období od začátku kopané až po událost, která totálně změnila světové fotbalové přestupy. Jedná se o soud, jehož vítěz Jean-Marc Bosman, který je tímto právním procesem proslaven, změnil fotbalové přesuny hráčů v zemích Evropské unie. Postupem doby se tento transferový systém rozšířil celosvětově.

Druhá část bude věnována nejdražším přestupům na světě (jedná se zejména o období od roku 1995 až dodnes). Tedy jakýsi žebříček nejdražších a z určitého pohledu nejzajímavějších transferů. Prozkoumat jejich společné a odlišné znaky, provést tedy jejich analýzu.

Třetí část bude věnována fotbalovým agentům (manažerům), kteří stojí a jsou zodpovědní za jednotlivé přestupy a vše, co je s nimi spojeno. Bude rozebráno, jak například ovlivňují trh, kluby, reprezentační trenéry, hráčské smlouvy apod.

Poslední část bude věnována odhadu vývoje těchto přestupních částek do budoucna, jak v evropském, tak i českém fotbale. Zdali se budou nadále lámat přestupní rekordy, nebo naopak, jestli už fotbal dosáhl v tomto směru svého maxima.

I fotbal je v dnešní době pouze určitým specifickým „hospodářským“ odvětvím a jako takový je (jako každé jiné odvětví), závislý na financích a ekonomických podmínkách a jen těžko můžeme odhadovat, jestli i takový fenomén, jakým fotbal je, postihne hospodářská krize.

2 Cíle a úkoly diplomové práce

Cílem práce je zabývat se určitou specifickou stránkou této nové ekonomické oblasti jedné z nejrozšířenějších her na světě, přiblížit, rozebrat a predikovat přestupní částky. Tato významná složka moderního fotbalu již také ušla dlouhou cestu, vždyť první významný přestup se uskutečnil již v roce 1905 (Alf Common ze Sunderlandu do Middlesbrough).

Konkrétně bych cíle práce vymežil na následující body:

- Přiblížit a popsat problematiku přestupů, vyzdvihnout ty dosud nejdražší a nejdůležitější.
- Sledovat a analyzovat historický vývoj přestupních částek od roku 1905 až do dnešní doby (leden 2009).
- Zaznamenat jejich pokroky a posuny (jak jejich finanční aspekty, tak i právní).
- Definovat souvislosti a pojmy spojené s tímto tématem.
- A jako poslední se pokusit předpovědět vývoj transferových částek do budoucna.

Po ustanovení základních cílů je nutné podrobněji definovat a konkrétněji specifikovat jednotlivé úkoly nutné pro jejich dosažení:

- 1) Vymezit jednotlivé pojmy použité v diplomové práci (značka, produkt, cena, trh a další).
- 2) Zpracovat metodologickou část.
- 3) Provést výzkum, analýzu.
- 4) Provést interview s agentem.
- 5) Zpracovat výsledky interview s hráčským agentem (Mgr. Ledvinka).
- 6) Zhodnotit výsledky výzkumu a diskutovat související problémy.
- 7) Zaznamenat odhad budoucího vývoje transferů a zdůvodněně jej podložit.

3 Teoretická východiska

3.1 Pojmy z oblasti marketingu

Tato část je věnována specifikaci a definici použitých marketingových pojmů. K jejich vymezení jsou použity definice z odborné literatury, autorů, kteří jsou v marketingu známí a obecně uznávaní (např.: Philip Kotler, Iveta Horáková).

3.1.1 Produkt

Dle Kotlera je produkt: „Cokoliv, co může být nabízeno na trhu k uspokojení potřeb nebo přání.“¹ A ačkoli se to může zdát překvapivé, je tento pojem v práci plně použitelný a odpovídá i výše uvedené definici. Jedná se o to, že jednotliví hráči jsou při přestupech mezi dvěma kluby samostatným produktem (jsou nabízeni na trhu a slouží k uspokojení potřeb či přání toho či onoho klubu). Přeneseně jsou zbožím, se kterým dvě firmy, v tomto případě fotbalové kluby, obchodují. „Produkty nabízené na trhu zahrnují materiální věci (automobily, knihy), služby (holičství, koncerty), osoby (Michael Jordan, David Beckham), místa (Havaj, Benátky), organizace a myšlenky.“² Jsou splněny i další charakteristiky produktu, v našem konkrétním případě hráče, fotbalisty: „Nejdůležitější rovinou existence produktu je obecná prospěšnost nebo užitečnost.“³ O prospěšnosti nebo užitečnosti v tomto případě rozhodují zejména trenéři, majitelé klubů, ale i fanoušci a média.

Při hodnocení a potenciálním nákupu vybíráme produkt, který co nejlépe splní naše očekávání – dle Kotlera: „Idealizovaný očekávaný produkt, který se skládá ze souboru vlastností a předností, které od produktu bude zákazník očekávat a které považuje při koupi za samozřejmé.“⁴ Rozumějme tomu tak, že když klub vydá obrovské prostředky k tomu, aby koupil například kvalitního útočníka, tak od něho čeká určité množství branek, určitý příliv fanoušků, zvýšení prestiže atd. I když samozřejmě i v tomto případě, jako u jiných produktů, může dojít k tomu, že produkt zklame -

¹ KOTLER, Philip. Produkt:Marketing management. Praha: Grada, 1998, Praha, str. 380

² KOTLER, Philip. Produkt:Marketing management. Praha: Grada, 1998, Praha, str. 380

³ KOTLER, Philip. Produkt:Marketing management. Praha: Grada, 1998, Praha, str. 380

⁴ KOTLER, Philip. Produkt:Marketing management. Praha: Grada, 1998, Praha, str. 380

„I přes detailní pozorování se může stát, že sportovec nedosahuje v novém prostředí předpokládané výkonnosti. Těchto transferových „omylů“ se kluby mohou vyvarovat jen obtížně.“⁵ Jako skvělý případ tohoto transferového omylu nám může posloužit angažování ukrajinského „snajpra“ (označení pro velmi gólového útočníka) Andreje Shevchenka anglickou Chelsea. Tento skvělý „forvard“ (česky útočník) dříve nastupoval v italském Miláně, kde střílel jeden gól za druhým. Chelsea si ho vyhlédla jako obrovskou posilu a utratila za něho nemalé peníze (30,8 milionů liber), jenže Shevchenkovi se na Stamford Bridge (stadion Chelsea) nepodařilo pokračovat v úspěšnosti zaznamenané v Miláně, tzv. mu „zvlhl střelecký prach“. Jelikož nepodával očekávané výkony, nedostával se ani do základní sestavy a sláva tohoto skvělého hráče upadala. I když se později vrátil do Milána, nikdy už nenavázal na své někdejší úspěchy a dnes o něm už nikdo téměř neví.

⁵ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 32

3.1.2 Kvalita produktu

Kvalitu, či jakost produktu může každý zákazník vnímat jinak, může ho zajímat jiná část výrobku - vlastnost, konkrétní charakteristika. U hráčů jako produktu je toto vnímání velmi těžké, protože mají několik specifických vlastností, které jsou kvantitativně neměřitelné a těžko objektivně srovnatelné. U jednoho fanouška nebo u skupiny fanoušků mohou být rozhodující fotbalové schopnosti daného hráče, u jiného fanouška nebo třeba majitele klubu může být rozhodující jeho fyzický potenciál nebo předpokládaný budoucí rozvoj. Kvalita může být vnímána také jako finanční přínos. Obecně se ale dá říci, že platí to, co uvádí Kotler, že jakost je klíčem k zákaznickému uspokojení. Doslova říká: „Jakost je souhrn vlastností a charakteristických rysů produktu nebo služby, které vytvářejí schopnost uspokojovat dané nebo vyvolané potřeby.“⁶

Horáková to ještě dále specifikuje: „Kvalita je pro spotřebitele velmi důležitou okolností. Současná doba je charakteristická rostoucím zájmem spotřebitele o vysokou kvalitu, za kterou je ochoten více zaplatit.“⁷ Což je potvrzeno tím, že dnes je vedení každého klubu ochotno za kvalitní hráče zaplatit více než za hráče méně kvalitní nebo průměrné. Tato jakost je pak v souhrnu určována každým divákem, fanouškem, spoluhráčem, trenérem, ale i členem ve vedení klubu, i když jednotlivě je velmi subjektivní.

Kotler dále pokračuje a říká, že aby podnik dosáhl jakosti, musí se promítat do všech podnikových činností, ne pouze do produktu, a neustále by se měla zvyšovat. Tvrdí: „Jakost musí být vnímána zákazníkem. Jakostní práce musí vycházet z potřeb a přání zákazníka a končit tím, jak ji vnímá zákazník. Zdokonalování jakosti má smysl pouze tehdy, je-li zákazníkem vnímáno a oceňováno.“⁸ V tomto případě se pak, od majitelů klubů a trenérů, dostáváme k fanouškům a divákům.

⁶ KOTLER, Philip. Jakost. Marketing management. Praha: Grada, 1998, str. 62

⁷ HORÁKOVÁ, Iveta. Kvalita. Marketing v současné světové praxi. Praha: Grada, 1992, str. 152

⁸ KOTLER, Philip. Jakost. Marketing management. Praha: Grada, 1998, str. 63

3.1.3 Značka

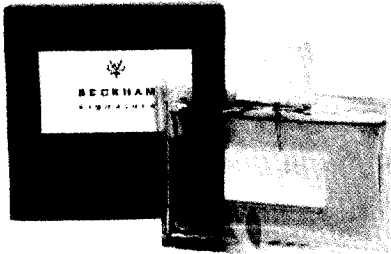
Tento pojem s produktem úzce souvisí. Čím kvalitnější a známější značku produkt nese, o to dražším se pak produkt stává. Toto sice beze zbytku platí i ve světě fotbalu, ale nevysvětluje to, co značka je. Během cvičení s Mgr. Salomonem nám bylo řečeno, že značka je jméno, znak nebo symbol používaný k označení výrobku (produktu) prodávajícího pro jeho odlišení od konkurenčního zboží. Značka je příslib nebo také soubor představ v mysli spotřebitele. Značka je vlastně alfou a omegou na trhu. „Ačkoliv realita naší hospodářské praxe je taková, že značka je většinou chápána pouze jako obchodní název produktu, na světovém trhu je patrná skutečnost, že otázka volby a stanovení pozice značky je jedním ze strategických rozhodnutí, které souvisejí s výrobkovou politikou. Smyslem značky je odlišit zboží, eventuálně službu určitého výrobce nebo prodejce od obdobné nabídky konkurence.“⁹ Značka plní významnou roli také při segmentaci trhu. Značka je u některých výrobců velmi důležitá (spotřebiteli a zákazníci sledovaná a vyhledávaná, znamená určitou záruku, charakteristiku, kvalitu) např.: u automobilů, elektroniky, do této skupiny patří i hráči, zejména ti z nejvyšších fotbalových soutěží, u jiných výrobců značka tak důležitá není (např.: potřeby pro domácnost, nábytek, kancelářské potřeby, apod.).

Pro fotbalové hráče platí, že má značku každý, a tou je jeho jméno, některé jméno (značka) je světově proslulé a je poté používáné i pro jiné produkty, než je pouze samotný hráč.

Nejznámějším v tomto ohledu je asi David Beckham, jenž se stal reklamním tahákem a gigantem. Jeho příjmy jsou z této oblasti reklamy daleko vyšší než z jeho skutečného povolání, tedy fotbalu. Pod svým jménem propaguje celou řadu věcí: například parfémy, oblečení, atd.

⁹ HORÁKOVÁ, Iveta. Značka. Marketing v současné světové praxi. Praha: Grada, 1992, str. 154

Obr. 1: značka Beckham

zdroj: <http://www.obchod24.com/parfemy/david-beckham/>, 2009

Beckhamovo jméno bylo použito jako reklama dokonce i ve filmu, když byl jeden z filmů nazván „Blafuj jako Beckham.“ Přestože šlo o (pro fotbalisty) dějově nezajímavý film, Beckhamovo jméno působilo jako silná reklama a vzbudilo o film zájem.

Hráč neboli produkt může být ovšem zároveň znám pod jinými značkami, než je pouze jeho jméno, či může být s jinými značkami spojován. Příkladem mohou být hráči, kteří jsou spojeni s určitou značkou sportovního oblečení, proto, že ji propagují a jsou hlavním představitelem dané značky. Jejich jméno a tato značka pak v podstatě „splynou“, jako např.: Samuel Eto`o se značkou Puma. Obdobnými příklady jsou značky brazilských útočníků Ronalda a Ronaldinha. Ronaldo hrával v dobách své největší slávy s číslem 9 a nechal si proto patentovat značku R9. Pod touto značkou produkoval, společně s obuvním gigantem Nike, kopačky a oblečení na fotbal. Tato značka (R9) byla vyšitá na výrobku tak, aby byla jasně viditelná. Tyto kopačky byly vyráběny s ohledem na hlavní rysy Ronalda na hřišti – rychlost a lehkost. Sám Ronaldo se podílel na jejich vývoji a designu. Ronaldinho, o pár let později, u stejné firmy provedl to samé, jen pod značkou R10. Dalším příkladem jsou „mladé pušky“ Cristiano Ronaldo s firmou Nike (CR7, po vzoru Ronalda) a Lionel Messi, který má řadu oblečení a kopaček u konkurenční firmy, u Adidasu.

3.1.4 Reklama

Reklama je s tématem práce, tedy přestupy, spojená a je jednou z částí marketingového mixu. „Reklama je placená forma neosobní prezentace výrobků, myšlenek nebo služeb určitého subjektu prostřednictvím komunikačních médií. Těmito médii jsou zejména televize, rozhlas, denní tisk, časopisy a reklamní tabule. Reklama zasahuje do sportu v nejrůznějších formách.“¹⁰ Reklama může zvýšit poptávku po konkrétním produktu a tím v případě naší práce aktuální cenu hráče a samozřejmě i jeho transferovou hodnotu. Každý, ať už diváci nebo i majitelé klubů, chtějí ve svém klubu hvězdy, které táhnou. Při nákupu těchto mediálních hvězd se počítá s návratností investic, proto jsou o tolik dražší než „řadový fotbalista“. Jde totiž o hvězdy, které táhnou jak diváky do ochozů, tak sponzory do klubu, také repliky jejich dresů a různé upomínkové předměty s jejich podpisy. Také fotky jsou velmi žádaným artiklem, a to vše znamená slušné příjmy pro klubovou pokladnu.

Známá jsou i reklamní spojení jednotlivých fotbalistů s nějakými výrobky – Ronaldinho s chipsami Lays, Zidane a Henry s holicími strojky Gillette, Petr Čech s Českou spořitelnou, což podporuje prosazování obou produktů na trhu, jak hráče, tak i propagovaného výrobku. „Sportovci mají potenciál působit svou osobností na veřejnost jako následováníhodný vzor.“¹¹ I když podle některých nejnovějších výzkumů je toto tvrzení zpochybňováno. „Sportovci mohou vystupovat v reklamních materiálech, na plakátech nebo při televizní reklamě v souvislosti s doporučováním výrobku. Tento reklamní postup je ale podle novějších marketingových výzkumů konzumenty přijímán se stále větší skepsí. Podle každoročně prováděného výzkumu se nechá slavným sportovcem přesvědčit stále méně lidí – 63 % dotázaných si myslí, že sportovci propagují daný výrobek jen kvůli finančnímu zisku.“¹²

Největším reklamním tahákem je opět David Beckham. Jeho spojení s Pepsi Colou (i když Beckham neprodloužil smlouvu) je notoricky známé a jeho reklamní sílu se snažili využít ve Spojených státech amerických. David Beckham tam jel zpopularizovat takový fenomén, jakým kopaná beze sporu je. Ještě dříve se však osobně

¹⁰ SLUKA, Tomáš. Reklama: Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 82

¹¹ SLUKA, Tomáš. Reklama: Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 91

¹² SLUKA, Tomáš. Reklama: Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 86

účastnil projektu Realu Madrid, španělského klubu, který na těchto hvězdách poskládal svou filozofii. Fotbalovým fanouškům známý projekt „Galacticos“ přilákal do Realu různé hvězdy – Zidane, Figo, Ronaldo, Beckham, Owen - vlastně každou sezonu jedna nová hvězda. Real se tak stal druhým nejbohatším klubem světa té doby, prvním zůstal Manchester United. K této filozofii se vyjádřila i firma Siemens, v té době hlavní sponzor Realu Madrid, následovně: „Hvězdy jako Ronaldo a Roberto Carlos nám pomáhají v Jižní Americe, pro nás důležitém trhu na vzestupu, a David Beckham je populární po celé Asii, na největším světovém trhu mobilních telefonů, který má pro Siemens velký význam.“¹³ (O tomto projektu bude v práci pojednáno později v další části práce, protože tyto přestupy převážně vévodí historickým tabulkám jako nejdražší).

Reklama je tedy přesvědčovací proces, kterým jsou hledáni uživatelé produktů: zboží, služeb atd. Pro toto přesvědčování, je i pro naše specifické produkty - hráče užíváno několik druhů reklamy:

- 1) „Rozhlasová reklama – je sdělovacím prostředkem, který je využíván k šíření reklamních sdělení. Ve srovnání s televizí má rozhlas četná omezení. Rozhlas umožňuje pouze zvukovou komunikaci a po vizuální stránce je posluchač nucen používat představivost. Rozhlas nebývá tak sledován jako televize, ale provedení a vysílání v něm s sebou nese podstatně levnější náklady. Rozhlasová reklama by měla být jednoduchá, jméno firmy a produktu by se v ní měly několikrát opakovat.
- 2) Vnější reklama – právě sem spadají billboardové kampaně. Billboardy jsou většinou umístěny na křižovatkách, místech s hustým provozem, na zdech domů, na dopravních prostředcích nebo v prodejních prostorách. Sdělení by pak mělo být takové, aby jej bylo možné „vstřebat“ do pěti vteřin. Reklama by měla být názorná a jednoduchá. Text by neměl převýšit pět, maximálně osm slov. Důležité je, aby plakát upoutal pozornost, což znamená využít barev, maximálních rozměrů a např. emocionálních motivů.
- 3) Tištěná reklama – je zpravidla tvořena titulkem, ilustrací, textem reklamy v doprovodu se značkou a logem firmy. Tištěná reklama se hodí na inzerci

¹³ SLUKA, Tomáš. Reklama: Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 84

složitých a nákladných výrobků, ke kterým spotřebitel zpravidla potřebuje před jejich koupí více informací. Firma se rozhodne, zda reklama bude mít obrazovou část a nikoliv textovou nebo obráceně, nebo bude uvedené možnosti kombinovat.¹⁴

- 4) Televizní reklama – často používaná, i když drahá forma reklamy. Sportovci jsou v ní často zobrazení při užívání daného výrobku, navíc poukazují na jeho výjimečnost. Jak bylo řečeno výše, sportovci jsou pak s propagovaným produktem často spojováni. To, že tato forma reklamy diváky ovlivňuje, dokazuje moment, který se stal na stadionu Nou Camp v Barceloně. Ronaldinho tehdy dělal reklamu na jogurt nejmenované značky a doprovázel ho slovy určitým sloganem. Jeden malý fanoušek Barcy (jak je lidově klub v Barceloně nazýván) tento slogan napsal na papír, a když Ronaldinho běžel kolem něho, kluk slogan zdvihl a křičel ho na Ronaldinha. Tato fotbalová superstar nakonec po zápase za malým fanouškem přišla a obdarovala ho svým dresem a zmiňovaný jogurt snědli spolu.

Speciálním způsobem jakékoli mediální reklamy je pro hráče nejen cíleně zaměřený reklamní videoklip, článek, ale k propagaci slouží i přenosy z jednotlivých zápasů, komentáře a rozhovory, odborné články, diskuse a polemiky, které v podstatě také splňují účel reklamy.

Funkce reklamy, které by měla reklama splňovat, jsou následující:

- 1) „Informační – informace o novém výrobku, produktu, doporučení nových způsobů užívání známých produktů, informace o doplňkových službách nebo informace o změnách ceny, poskytnutí slev atd.
- 2) Upomínací – obnovení povědomí zákazníka o existenci produktu v době mimo sezónu, připomenutí potřebnosti produktu atp.
- 3) Přesvědčovací – posílení image firmy v mysli zákazníka, posílení preference zboží před ostatními, snaha o získání zákazníků od konkurence, ...“¹⁵

¹⁴ MRÁZ, Otakar. Reklama: Diplomová práce. Praha, 2004, str. 23-24

¹⁵ MRÁZ, Otakar. Reklama: Diplomová práce. Praha, 2004, str. 22

Personal sponsoring

Tuto podkapitulu záměrně uvádím v oblasti reklamy. Marketingově tento pojem není vyhrazen, ale s reklamou a sportovci (fotbalisty) úzce souvisí - zvyšuje například jejich prestiž a cenu.

Velmi dobře definuje tento pojem Sluka: „Celá řada firem se snaží propagovat některé své výrobky v souvislosti se jménem populárního sportovce. Využívání sportovců v komunikační strategii firem je v poslední době stále častějším jevem. Při sponsoringu, který se týká jednotlivců – personal sponsoringu, dostanou sportovci finanční nebo materiální podporu a jako protihodnotu poskytují sponzorovi komunikační služby. Ty spočívají buď v aktivní prezentaci produktu, nebo v pasivním snášení spojování sebe sama s určitým výrobkem. Platí, že známí sportovci mají uzavřeno i několik sponzorských smluv současně. Personal sponsoring je zpravidla dlouhodobější spoluprací mezi stranami, umožňuje tak podnikateli „růst“ společně se sponzorovaným sportovcem a profitovat nakonec z jeho dosažených výsledků. Například špičkový anglický fotbalista M. Owen má podepsaný kontrakt s firmou Umbro od patnácti let.“¹⁶

¹⁶ SLUKA, Tomáš. Reklama: Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 85,87

3.1.5 Cena

V našem případě se cena rovná přestupní částce, tedy hodnotě hráče. Cena je ovlivňována a stanovena všemi předešlými pojmy. Kvalita produktu přímo úměrně zvedá jeho cenu (čím lepší hráč je, tím je dražší), stejně tak i značka a reklama zvedají jeho hodnotu. Navíc nepřimo platí, že čím více hráči stojí, tím větší hvězdami jsou. Cena vlastně je: „V penězích vyjádřené ohodnocení produktu (v našem případě hráče), tedy není veličinou nezávislou na trhu – dokonce není nezávislá ani na množství.“¹⁷ Cena se tedy stává důležitým ekonomickým činitelem. Dále v práci, v její analytické části, bude tento fenomén dále diskutován. Kdyby měla být cena hráče přesně vyčíslena, nejednalo by se pouze o přestupní částku, ale také o jeho plat a další domluvené materiální výhody (byt, auto atd.). Cena hráče je tvořena pomocí tabulek, které odráží počet reprezentačních startů (cena se zvyšuje o určité procento za každý zápas), dále pomocí aktuální pozice na trhu (tuto pozici určují kluby mezi sebou) a svou roli hraje i věk samotného hráče. Cena je u jednotlivých hráčů rozdílná a neliší se pouze podle kvality, věku, předpokladů rozvoje nebo značky, je závislá též na pozici hráčů na hřišti. Nelze srovnávat ceny za ofenzivní záložníky a útočníky s cenami obránců a brankářů. I když v podstatě jde o to samé zboží – fotbalové hráče.

¹⁷ KRAFT, Jiří, BEDNÁŘOVÁ, Pavla. Cena: Ekonomie I Teorie, grafy a příklady. Liberec: Technická univerzita, 2005, str. 14

3.1.6 Trh

Trh je posledním marketingovým, nebo spíše ekonomickým pojmem, který by měl být v práci uveden. Dle Krafta trh je: „Místo, na kterém se střetávají kupující a prodávající při směně výrobků a služeb.“¹⁸ Dále Kraft tvrdí, že: „Trh se spolupodílí na konstituování ceny.“¹⁹ I ve fotbale tato definice platí, i když tento trh má svá specifika. Nejedná se o „volný trh“, hráči jsou vázáni se svými kluby smlouvami, jak též uvádí Sluka: „Na trhu s hráči se střetává nabídka s poptávkou. Tento trh se vyznačuje určitými specifiky. Sportovci jsou v závislém postavení na klubu a na sportovní lize. Hráčský trh je dále typický informačními problémy, se kterými se potýkají ve stejné míře všichni zúčastnění.“²⁰ Dále upřesňuje, že: „Trh hráčů považujeme za trh práce jako každý jiný. Na tomto trhu se střetává poptávka ze strany klubů s nabídkou hráčů. Trh alokuje hráče do jednotlivých klubů.“²¹ Fotbalový trh je velmi konkurenčním prostředím a je otevřen dvakrát za sezonu, od 1. 7. každého roku do 31. 8. stejného roku (tzv. letní přestupní období, kdy se provádí ty největší nákupy, kterých je daleko více než v druhém období a jsou obyčejně i dražší) a potom od 1. 1. do 31. 1. (tzv. lednové přestupní období, kdy jde spíše o doplnění kádru pro pohárové soutěže, nebo pro boje o titul, případně o záchranu). Toto „omezení“ zdůvodňuje Sluka následovně: „K ustálení procedury a zachování principů čestné soutěže jsou během sezóny zavedena pouze dvě transferová období, ve kterých je možno přestupovat mezi kluby. Hráč může přestoupit maximálně jednou za sezónu. Transferové období v průběhu sezóny je určeno pro přestupy z výlučně sportovních důvodů, jako například nahrazení zraněného hráče.“²²

Nabídky se samozřejmě uskutečňují i mimo tato období, ale hráči se mohou přesunout do svých nových klubů pouze v tomto čase. Toto pravidlo platí i v nižších soutěžích, alespoň v České republice.

¹⁸ KRAFT, Jiří, BEDNÁŘOVÁ, Pavla. Cena: *Ekonomie I Teorie, grafy a příklady*. Liberec: Technická univerzita, 2005, str. 14

¹⁹ KRAFT, Jiří, BEDNÁŘOVÁ, Pavla. Cena: *Ekonomie I Teorie, grafy a příklady*. Liberec: Technická univerzita, 2005, str. 14

²⁰ SLUKA, Tomáš. *Trh: Profesionální sportovec*. Havlíček Brain Team, 2007, str. 32

²¹ SLUKA, Tomáš. *Trh: Profesionální sportovec*. Havlíček Brain Team, 2007, str. 35

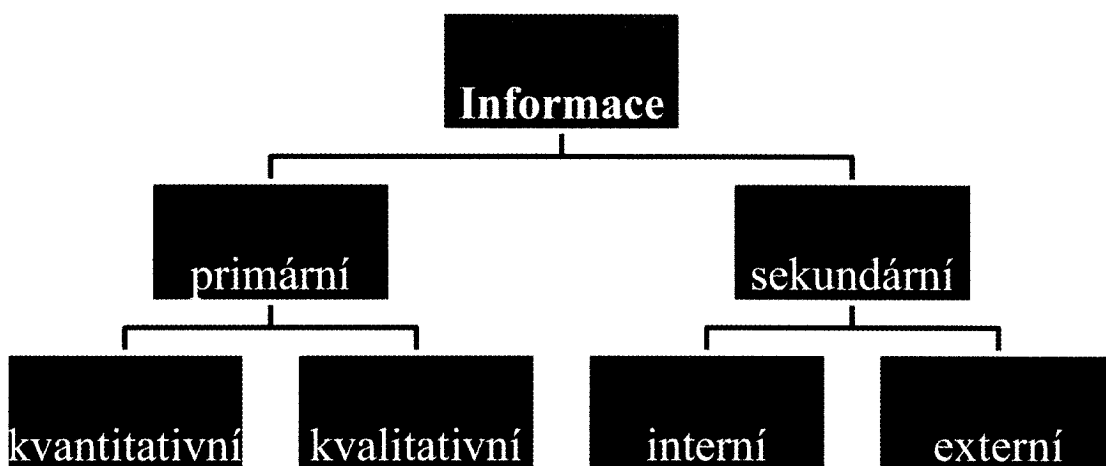
²² SLUKA, Tomáš. *Trh: Profesionální sportovec*. Havlíček Brain Team, 2007, str. 110

3.2 Ostatní pojmy

3.2.1 Informace

Informace je obecně jakékoliv sdělení, poučení, zpráva či údaj. „Následující diagram ukazuje, jaké druhy informací známe:

Obr. 2: Druhy informací

zdroj: Mráz, Otakar. Diplomová práce. 2004

Primární informace jsou získávány z vlastní výzkumné činnosti a nebyly nikým dříve publikovány.

Kvantitativní informace většinou vyjadřují množství, velikost, objem, úroveň nebo intenzitu zkoumaných jevů.

Kvalitativní informace charakterizují zkoumané jevy pomocí pojmů a kategorií a nejsou kvantitativně měřitelná.

Sekundární informace jsou data zjištěná již někým jiným.

Interní zdroje dat jsou získány pracovníky firmy během jejich pracovní činnosti.

Externí zdroje dat jsou čerpané mimo vlastní podnik.²³

²³ MRÁZ, Otakar. Reklama: Diplomová práce. Praha, 2004, str. 44

3.3 Základní údaje o fotbalu

V této části budou krátce uvedeny informace o odvětví, kterého se téma týká. Představíme si fotbal a jeho historický vývoj, jeho počátky profesionalizace (přisun peněz do odvětví).

Míčové hry člověka provázejí odjakživa. Počátky kopané je však těžké vymezit, její přesný původ není znám. Její moderní pojetí, tedy jedenáct hráčů proti jedenácti, na hřišti (vymezený prostor), pochází z Anglie z 19. století. Avšak první zmínky o hráč s koženou koulí (míčem) se objevují již v Číně a Japonsku kolem roku 4000 př. n. l.

„Nejstarší historický záznam o kopané pochází z Číny, ze spisů dynastie Han starých 2000 let. Pravidla se během staletí měnila, ale honba za tím, co nazýváme kopací míč, zůstala jednou z nejtrvalejších lidských zábav.“²⁴

Ať už jsou předchůdci fotbalu nazýváni jakkoliv, např. kenatt (Japonsko), harpastum (Řecko a Řím), curling (Cornwall), campygne (Norfolk a Suffolk) či pallo, jde v podstatě pořád o to samé, tedy, jak popisuje Pollux hru zvanou harpastum: „Hráči se rozdělili do dvou skupin. Na čáru uprostřed byl vhozen míč. Na dvou koncích za místy, kde byli hráči postavení, se nacházely dvě další čáry (které vypadají jako ekvivalenty moderních brankových čar), za něž se hráči pokoušeli míč donést.“²⁵

Fotbal byl dokonce tak oblíbený, že se v Anglii hrál i přes zákazy tehdejších vládců, kteří jej považovali za neblahou činnost. Do jiných zemí se rozšířil právě díky Angličanům a jejich kolonizaci. Do Čech se dostal díky Rössler-Ořovskému, který odehrál v Anglii jednu sezónu. První zápas se u nás odehrál 15. srpna 1892 v Roudnici.

Tím, jak docházelo k jeho rozšiřování, se začaly objevovat tendence o sjednocení pravidel fotbalu. Tyto snahy byly aktivitou zejména školních týmů (Oxford, Cambridge), a tak byla v roce 1846 vydána Cambridžská pravidla, která jsou základem pro pravidla dnešní. V roce 1863 byla založena Fotbalová asociace a v roce 1888 první fotbalová soutěž – anglická liga.

Jak se tedy fotbal postupně vyvíjel, vyvíjelo se i vše ostatní s ním spojené, kromě pravidel také stadiony, použité materiály míčů a kopaček, platy hráčů, přestupní částky atd. Fotbal (alespoň ten vrcholový) se ze hry, kterou lidé provozovali pro

²⁴ RADNEDGE, Keir. Velká encyklopedie kopaná. Svojtka a Vašut, 1997, Praha, str. 8

²⁵ RADNEDGE, Keir. Velká encyklopedie kopaná. Svojtka a Vašut, 1997, Praha, str. 8

„ukrácení“ volného času a pro získání nebo posílení fyzické zdatnosti, postupem času stal zároveň výnosným byznysem, zaměstnáním a investicí.

Peníze se dle dostupných informací ve fotbale objevily roku 1882, kdy některé týmy začaly platit hráčům za jejich účast v zápasech. Oficiálně toto poprvé zveřejnil v roce 1884 představitel fotbalového klubu Prestonu North End, když přiznal, že hráče platí, i přes zákaz uvedený v pravidlech. Na tuto skutečnost reagoval C. W. Alcock, který na dalším zasedání výboru Fotbalové asociace tvrdil, že nadešla doba pro profesionalizaci sportu. V roce 1885 pak byl profesionalismus ve fotbale legalizován a díky profesionalizaci došlo k založení fotbalového mistrovství světa. Na rozdíl od olympijských her tak vděčí fotbaloví fanoušci profesionalizaci za svůj „fotbalový svátek“ – Mistrovství světa.

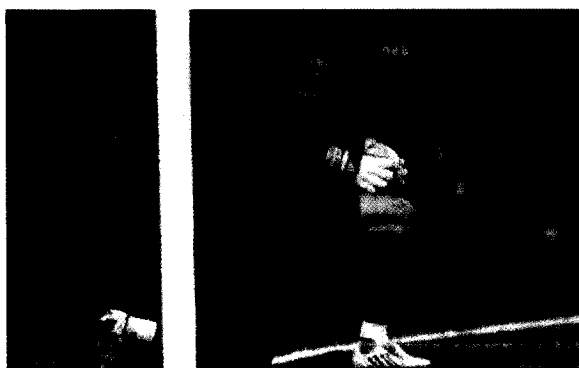
3.4 Popis jednotlivých hráčů

Vzhledem k tématu této práce je velmi důležitým faktorem „pozice – role“ hráče na hřišti, proto jsou v této části popsány jednotlivé posty, které ve fotbale existují. Jsou uvedeny také proto, že jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, přestupní částka - cena jednotlivých hráčů - není stejná, což je způsobeno i jejich pozicí na hřišti. Nelze porovnávat ceny ofenzivně laděných hráčů s hráči defenzivními. To, že je na tyto hráče nahlíženo jinak, potvrzuje i jejich umístění v anketě o Zlatý míč časopisu FranceFootball. V roce 1996 získal toto ocenění defenzivně laděný fotbalista Matthias Sammer a teprve deset let poté, v roce 2006, další defenzivní hráč Fabio Cannavaro (stoper neboli obránce Realu Madrid). Ve výčtu těch, kteří získali toto největší individuální ocenění pro fotbalistu, jednoznačně převažují ofenzivní pozice (brankář získal Zlatý míč za celou dobu existence této ankety, tj. od roku 1956, pouze jednou). V každém fotbalovém mužstvu dnes je:

3.4.1 Brankář

Brankář je specifický post na hrací ploše. „Jeho role je zásadně obranná, prvořadým úkolem je chytat míče, mířící do jeho branky. Jeho pozice na hřišti mu umožňuje dobrý přehled, orientaci ve hře. Jeho taktické schopnosti a pozice, vyběhnutí nebo postavení v pokutovém území, se mohou stát útočným trumfem mužstva.“²⁶

Obr. 3: Brankář Petr Čech

zdroj: <http://www.petr-cech.cz/>, 2009

²⁶ DESHORS, Michel. Brankář: Fotbal. Bratislava: Grafia, a.s., 1997, str. 42

Brankář jako jediný hráč v poli může hrát rukama, proto nosí při fotbale výjimečnou pomůcku, brankářské rukavice. Kromě rukavic brankáře poznáme díky tomu, že podle pravidel musí mít dres odlišné barvy od svých spoluhráčů. „Má velmi důležité postavení, protože se zdá, že jeho odpovědnost je větší než odpovědnost ostatních hráčů. Brankář má ve fotbalovém světě velice silné image. Někdy se stává obětním beránkem: jeho chyba je fatální, neboť znamená inkasovaný gól.“²⁷ I přesto, že jsou gólmani tak výjimeční, v top 15 nejdražších přestupů figuruje jediný. Je jím Gianluigi Buffon, který přestoupil za 32,6 miliónu liber z Parmy do Juventusu v roce 2001. Tato částka mu stačí na 4. pozici v nejdražších přestupech světa. Náš nejznámější a nejlepší brankář Petr Čech je druhým nejdražším gólmanem světa, když ze Stade de Rennes přestoupil v roce 2004 do anglické Chelsea za 402 miliónů korun.

3.4.2 Obránce

Úloha obránců na hřišti je bránit, pomáhat brankáři nedostat branku. „Jejich obranná činnost se projevuje: buď osobní obranou soupeře, nebo jako libero zajišťuje své spoluhráče, či v obranné linii zónovou obranou proti útočníkům soupeře. Tyto tři metody lze vzájemně kombinovat.“²⁸ „Bek je levnější zboží,“ jak vystihuje titulke časopisu Fotbal. Dále článek pokračuje: „Prodat dobře obránce je těžší než útočníka. Poptávka po kvalitních stoperech bývá kvantitativně nižší než po střelcích nebo špílmachrech. Obránců si víc váží na britských ostrovech.“²⁹ I proto se asi nejdražším obránцем stal anglický střední obránce Rio Ferdinand. V roce 2002 přestoupil z Leedsu United do Manchesteru United za 1 461 miliónů korun. Opět je jediným zástupcem obránců v top 15 přestupů.

3.4.3 Záložník

Záložníci neboli středopolaři, jsou většinou „motorem“ týmu, musí stihnout bránit i útočit. Pozice záložníka je popisována následujícím způsobem: „Jak napovídá jejich označení, pohybují se tito hráči mezi obránci a útočníky. V moderním fotbale je

²⁷ DESHORS, Michel. Brankář: Fotbal. Bratislava: Grafia, a.s., 1997, str. 28

²⁸ DESHORS, Michel. Obránci: Fotbal. Bratislava: Grafia, a.s., 1997, str. 42

²⁹ NOHEJL, Tomáš. Obránci: *Nejdražší = nejlepší*. Fotbal. roč. 9, no. 11, 1999, s. 52

to však jen částečná pravda, protože vypomáhají obraně a mohou zakončovat akce střelbou a góly. Jsou to skutečně všestranní hráči.³⁰ Zpravidla se dělí na defenzivní a ofenzivní, což nejen detailněji specifikuje jejich roli na hřišti, ale ovlivňuje to i jejich cenu - ofenzivně ladění záložníci jsou obecně dražší. Záložníci jsou dle žebříčku nejdražších transferů ti, kteří jsou na prvních příčkách. Zajímavé je, že v tomto pořadí není ani jeden defenzivní záložník, ve všech případech se jedná o ofenzivní esa. Nejdražším hráčem historie vůbec je Zinedine Zidane, jenž přestoupil v roce 2001 z Juventusu Turín do Realu Madrid za 45,6 miliónů liber. Druhým nejdražším fotbalistou světa je též záložník a je jím Luis Figo. Za jeho přestup Real Madrid v roce 2000 poslal do Barcelony 37 miliónů liber. Dokonce i nejdražším českým fotbalistou je středopolař, Pavel Nedvěd, který byl Juventusem Turín koupen jako náhrada za Zidaneho za 30,6 miliónů liber v roce 2001 z Lázia Řím. Dalším nejdražším českým fotbalistou je opět záložník. Za Pavlem Nedvědem je na druhém místě tuzemských přestupů Tomáš Rosický, jehož na toto místo vynesl přestup ze Sparty Praha do Borussia Dortmund.

³⁰ DESHORS, Michel. Středopolaři: Fotbal. Bratislava: Grafia, a.s., 1997, str. 42

Nejdražší hráči historie (v Kč)

1. Nicolás Anelka, 2,64 miliardy

Do Arsenalu z PSG, 16 milionů
 Do Realu Madrid z Arsenalu, 696 milionů
 Do PSG z Realu Madrid, 624 milionů
 Do Manchesteru City z PSG, 374 milionů
 Do Fenerbahce z Manchesteru City, 217 milionů
 Do Boltonu z Fenerbahce, 250 milionů
 Do Chelsea z Boltonu, 466 milionů

2. Juan Verón, 2,38 miliardy

Do Sampdorie z Boky Juniors, 92 milionů
 Do Parmy ze Sampdorie, 404 milionů
 Do Lazia z Parmy, 565 milionů
 Do Manchesteru United z Lazia, 877 milionů
 Do Chelsea z Manchesteru United, 437 milionů

3. Hernán Crespo, 2,21 miliardy

Do Parmy z River Plate, 62 milionů
 Do Lazia z Parmy, 1,11 miliardy
 Do Interu z Lazia, 516 milionů
 Do Chelsea z Interu, 522 milionů

4. Ronaldo, 1,98 miliardy

Do PSV Eindhoven z Cruzeiro, 92 milionů
 Do Barcelony z PSV Eindhoven, 312 milionů
 Do Interu z Barcelony, 562 milionů
 Do Realu Madrid z Interu, 887 milionů
 Do AC Milán z Realu Madrid, 125 milionů

5. Christian Vieri, 1,96 miliardy

Do Juventusu z Atalanty, 26 milionů
 Do Atlética Madrid z Juventusu, 374 milionů
 Do Lazia z Atlética Madrid, 529 milionů
 Do Interu z Lazia, 874 milionů
 Do AC Milán z Interu, zadarmo
 Do Monaka z AC Milán, 79 milionů
 Do Atalanty z Monaka, 46 milionů
 Do Fiorentiny z Atalanty, 30 milionů
 Do Atalanty z Fiorentiny, zanedbatelná suma

6. Robbie Keane, 1,82 miliardy

Do Coventry z Wolverhamptonu, 187 milionů
 Do Interu z Coventry, 404 milionů
 Do Leedsu z Interu, 374 milionů
 Do Tottenhamu z Leedsu, 217 milionů
 Do Liverpoolu z Tottenhamu, 634 milionů

Pozn.: Částky jsou přepočteny podle současných kurzů, v době přestupu mohl být přepočet na Kč jiný.

3.4.4 Útočník

Poslední pozice, jež se na fotbalovém hřišti vyskytuje, je útočník. „Jejich prvořadým úkolem je střílet góly, tedy překonat soupeře a poslat míč do sítě. Musí vyhledávat prostor, využívat ho, získávat míč, obejít soupeře, přihrát míč spoluhráči, ale i bránit a tím vytvářet tlak na zadáky soupeře. To vše jsou zásady hry útočníka.“³¹ Tito hráči jsou velmi cenný produkt, každý chce hráče, který umí střílet branky. Ne nadarmo je v top 15 hned osm útočníků, jsou tedy nejvíce zastoupenou pozicí v žebříčku. V top 15 jsou taková útočná esa jako např.: Robinho, Ronaldo, Christian Vieri, Andriy Shevchenko, ale nejdražším útočníkem je překvapivě Argentinec Hernán Crespo a jeho přestup z Parmy do Lazia Řím v roce 2000. Jeho cena tehdy byla 35,5 miliónů liber a Crespa usadila na třetí pozici. I v jiném žebříčku hodnocení přestupních částek jsou útočníci nejčastěji (obr. 4), jeden z nich, Nikolas Anelka, se ocitl dokonce na čele. Tento žebříček udává všechny peníze vydané všemi kluby za jednoho hráče v průběhu jeho kariéry. Za Anelku v tomto směru bylo utraceno 2,64 miliardy korun.

Obr. 4: Hráči, za jejichž přestupy se utratilo nejvíce
 zdroj: QURESHI, Michael. *Robbie Keane – jak se plní sen*. ProFootball, no. 10, 2008, str. 47

³¹ DESHORS, Michel. *Útočníci: Fotbal*. Bratislava: Grafia, a.s., 1997, str. 42

4 Metodologie

Metodologická východiska obecně slouží k definici metod použitých v diplomové práci. Tyto metody pak slouží ke zjištění potřebných informací, získání potřebných výsledků, stanovení závěrů a východisek. Metodologie se zabývá studiem způsobů řešení problémů a hledáním odpovědí. Dle Blatuše jde o jakýsi způsob odhalování zákonitostí jevů a procesů objektivní skutečnosti a logickým souhrnem shromaděných a v praxi ověřených faktů³². Právě praxe je kritériem pravdivosti získaných poznatků, přičemž praxe je i zdrojem těchto poznatků. „Cílem vědy je provádět vysvětlení jevů (explikaci) a s ním spojené predikce (předpověď) a produkce rozhodnutí). Cílem moderních snah v metodologii vědecké práce je řešení problémů a okolů.“³³

Jako metodologické postupy byly pro tuto práci zvoleny následující: *vývojová studie, komparace a analýza trendů*. Vzhledem k výše uvedeným cílům práce bude nutné postupy kombinovat, není možné použít výhradně jednoho z nich.

4.1.1 Komparace

Jinými slovy komparace je: srovnání, přirovnání, porovnání. Jedná se o metodu, kdy: „Zkoumá se dvě nebo více existujících situací, aby se zjistily typy, stupeň a příčina jejich podobnosti a rozdílnosti.“³⁴ Komparace doslovně je: „Výzkum o průběhu a výsledcích porovnání dvou nebo více textů, přístupů, pojetí či jiných skutečností. Srovnávat se dá v podstatě cokoliv.“³⁵ Komparativní metoda zjišťuje podrobnosti a rozdíly mezi určitými jevy, vzorky nebo soubory dat.

³² KOVÁŘ, Rudolf, BLAHUŠ, Petr. Stručný úvod do metodologie. Univerzita Karlova, Praha, 1973, str. 8

³³ KOVÁŘ, Rudolf, BLAHUŠ, Petr. Stručný úvod do metodologie. Univerzita Karlova, Praha, 1973, str. 9

³⁴ *Varianty výzkumu* [online] [cit. 13.02.2009]. dostupný z www: <http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm>

³⁵ *Varianty výzkumu* [online] [cit. 16.02.2009]. dostupný z www:

http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FF-katedry/kac/Metodologie_odborne_prace_-_opory.pdf

Velmi často se například využívá:

- 1) Srovnání politických systémů (např. nacismu a bolševismu).
- 2) Ekonomických systémů a charakteristik (jaký výrobek je vyráběn s nižšími náklady).
- 3) Při výzkumu chování jednotlivců ve skupině.

Na této metodě mohou být založeny celé výzkumy a projekty. V této práci bude postup využit zejména při srovnávání přestupních částek v jednotlivých soutěžích. V jaké soutěži (ze čtyř výše uvedených) jsou nejdražší přestupy? Jaké týmy z daných soutěží jsou v přestupech neaktivnější? Aby byly nalezeny odpovědi na tyto otázky, bude použita právě metoda komparace, tedy srovnání nejdražších přestupů v těchto soutěžích. Bude uvedeno, jaké jsou finanční rozdíly a rozdílnost časových období.

4.1.2 Vývojové studie

Definice metody vývojové studie je: „Zkoumání změn v čase jednoho nebo několika veličin nebo fenoménů.“³⁶ Tato metoda bude použita při sledování vývoje rekordních přestupních částek v čase, od roku 1905 až dodnes (leden 2009). Je jasné, že fotbal a jeho části v průběhu vývoje došly velkým změnám. Snahou práce bude dle dostupné literatury tento vývoj přestupů popsat a rozebrat. Zdali právní změny, které se udály, jsou jen k lepšímu, a zdali by to v dnešním systému fungovalo i bez nich. Práce se bude zabírat i vývojem finančních aspektů.

4.1.3 Analýza trendů

Analýza sama o sobě znamená: „Rozbor, rozklad, rozdělování; myšlenkové rozčleňování zkoumaného objektu na jednotlivé, jednodušší části, aby mohly být stanoveny podstatné znaky. To umožňuje odhalit strukturu celku. Analyzovat objekt neznámá jen ho rozkládat a popisovat jeho části, ale i přijímat nové teoretické předpoklady.“³⁷

³⁶ *Varianty výzkumu* [online] [cit. 13.02.2009]. dostupný z [www: http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm](http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm)

³⁷ *Varianty výzkumu* [online] [cit. 11.02.2009]. dostupný z [www: http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FF-katedry/kae/Metodologie_odborne_prace_-_opory.pdf](http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FF-katedry/kae/Metodologie_odborne_prace_-_opory.pdf)

Trendy nám ukazují hlavní směr sledované charakteristiky, veličiny (ceny přestupních částek) a jestli dlouhodobě roste, nebo klesá. Trendy tedy můžeme rozdělit na rostoucí a klesající.

Pod pojmem analýza trendů rozumíme takové zkoumání pohybů vybraných charakteristik, které umožní odhadnout budoucí vývoj. „Zkoumají se fenomény, které se mění v čase, aby se identifikoval směr a velikost trendu, provádí se interpretace a predikce“³⁸, přičemž důležitým faktorem této metody je výběr takových charakteristik, fenoménů, které s určitou pravděpodobností mohou naznačit, že trend se brzy změní. Analýza trendů je v dnešní době široce používaná metoda, která slouží k určení rozhodujících ukazatelů, které nejvíce ovlivní předmět zkoumání. Jde o metodu, která je používaná ve všech sférách a odvětvích. Součástí analytické části práce je odhad vývoje přestupních částek do budoucna, pro odhad je využit právě tento postup. Abychom mohli předvídat budoucnost, je nutné dobře znát minulost a současnost.

„Aby mohly být vědecké poznatky zpracovány a využity, musí být nejprve analyzovány, roztrženy, srovnávány.“³⁹ Jak říká Blahuš: „Celý proces vědeckého poznání má v zásadě dvě etapy: prvou je získávání poznatků, druhou pak jejich zhodnocení za účelem zevšeobecnění.“⁴⁰

³⁸ *Varianty výzkumu* [online] [cit. 13.02.2009]. dostupný z [www: http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm](http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm)

³⁹ KOVÁŘ, Rudolf, BLAHUŠ, Petr. *Stručný úvod do metodologie*. Univerzita Karlova, Praha, 1973, str. 15

⁴⁰ KOVÁŘ, Rudolf, BLAHUŠ, Petr. *Stručný úvod do metodologie*. Univerzita Karlova, Praha, 1973, str. 12

5 Analytická část

Jak je uvedeno výše, tato část práce bude mít čtyři části:

- Rekordní přestupy od roku 1905 až do roku 1995 včetně rozboru a popisu samotné kauzy Jean-Marc Bosmana a jejího dopadu na další vývoj.
- Nejdražší přestupy světa věnované jejich popisu a rozboru převážně z období po Bosmanovi.
- Hráčští agenti popisující jejich pohled a vliv na dané téma.
- Predikce vývoje těchto částek.

5.1 Přestupy v období 1905-1995

S vývojem fotbalu a jeho profesionalizací zákonitě dochází k migraci hráčů, jejich přestupům a k jejich zpoplatnění - přestupním částkám. První zaznamenaná přestupní částka, o které jsou dohledatelné informace, je z roku 1905. To znamená, že od tohoto roku je v podstatě možné mluvit o vývoji přestupních částek. Jedná se tedy o více jak sto let, během kterých došlo k mnoha změnám transferového systému, a to jak k právním (pravidla a podmínky přestupů), tak i finančním změnám (částky a jejich složení).

Jednou ze základních norem, která ovlivňuje přestupy a tím v podstatě i vývoj přestupních částek (i když ne co se týká jejich výše, ale např. co se týká jejich četnosti), je tedy transferový systém. Přestupní částka se platí tehdy, dojde-li k přestupu, a ten je možný právě pokud je v souladu s transferovým systémem.

5.1.1 Transferový systém

Transferový systém je soubor norem, nebo pravidel, tvořený jednotlivými fotbalovými asociacemi. Tato transferová pravidla platí pro všechny národní soutěže stejně. Jsou vlastně dohodou klubů, protože právě kluby tvoří jednotlivé asociace, a platí pro všechny soutěže a kluby stejně, jedná se tedy o určitý soubor omezení. Tento systém je však relativně kontroverzní, což pramení z toho, že má chránit zájmy a práva jak hráčů, tak klubů, které jsou ovšem často v rozporu. Tím nejkontroverznějším je asi omezení sportovců. Pokud chce totiž hráč přestoupit, musí respektovat podmínky dané ligou, tj. transferovým systémem. Hráč samotný je totiž na klubu, respektive sportovní asociaci závislý, nemůže libovolně nastoupit za jiný klub, aniž by s tím kluby souhlasily, dohodly se. Transferový systém myslí i na diváky a fanoušky, a tím v podstatě opět i na samotné hráče a kluby. Tento systém totiž udržuje vyrovnané fotbalové soutěže, které se tím stávají (zůstávají) zajímavějšími pro diváky. Kdyby tu nebyl transferový systém a jeho nařízení (omezení), mohli by si nejlepší hráči vybírat nejlepší kluby (nebo ty, co jim zaplatí nejvíce), a došlo by tak k separaci vrcholové špičky. Nejlepší či nejbohatší kluby by vlastnily nejlepší hráče a tím pádem by měly blíže i k trofejím. K tomuto problému dochází i v současném fotbale, avšak ne v tak

velkém měřítku. Druhým pozitivním aspektem je, že stlačují hodnotu hráčských platů a zvyšují klubový zisk.

Tento systém se uplatňuje s drobnými změnami (např. rozdíl přestupních období v Evropě a USA) po celém světě. Fotbal totiž řídí mezinárodní organizace zvaná FIFA (Fédération Internationale de Football Association, dále jen FIFA), která vydává jednotlivé, obecně závazné předpisy. Tyto předpisy jsou i součástí transferového systému. FIFA tedy vydá obecně závazný předpis, který si jednotlivé asociace (je jich šest) upraví dle svého práva. Pro naše potřeby je nejdůležitější evropská fotbalová asociace, tedy UEFA (Union of European Football Associations, dále jen UEFA), která tyto obecně závazné předpisy aplikuje na evropské právo. Tento proces se nazývá: praktická aplikace právních předpisů do podmínek UEFA. Tyto předpisy pak jednotlivé národní fotbalové svazy (ČMFS - ČR, The FA – Anglie atd.) dále aplikují na své právní řády. Předpisy FIFA tedy nemusí být zcela v souladu s předpisy EU, resp. České republiky, ale měly by být víceméně v souladu. Pro transferový systém ale platí, že např. v Evropě je jednotný. Obecně pak platí, že transferový systém má tyto tři hlavní znaky:

1) Přestupová období

Což jsou vlastně stanovené termíny, kdy je otevřen fotbalový trh a lze změnit stávající klub za jiný. V evropském fotbale existují dvě přestupová období. Tak zvané letní (od 1. 7. do 30. 8.) a zimní (od 1. 1. do 31. 1.) přestupové období (jak je již uvedeno v kapitole 3.1.6). Dalším omezením u této kategorie je i to, že hráči mohou změnit klub v tomto období pouze jednou, poté musí čekat na uplynutí registrační doby, což je šest měsíců (tedy až do druhého období).

2) Cizinecké klauzule

Jsou to normy, které omezují počet cizinců v týmu. Tento bod se během historie již několikrát změnil. Například od roku 1991 bylo vydáno pravidlo, podle kterého mohli v jednom týmu nastoupit maximálně tři cizinci a dva asimilovaní hráči. V roce 1995 došlo díky Bosmanovi (definováno níže v práci, kapitola 5.1.3) k uvolnění těchto omezení.

3) Transferové poplatky

Jedná se v podstatě o pravidlo, které říká, že pokud chce klub získat hráče jiného klubu, musí za něj zaplatit určitou částku – transferový poplatek, na které se

kluby musí dohodnout (s tím, že pro výši této částky jsou stanoveny určité návody, které jsou ale pouze informativní). Hráč v podstatě nemůže změnit klub, pokud se kluby nedohodnou na výši poplatku, nebo pokud dohodnutý poplatek nebyl zaplacen.

5.1.2 Rekordní přestupní částky

Jak je zřejmé z předchozích kapitol této práce, fotbal již dávno není pouze zábavou pro stamilióny lidí po celém světě, ale stává se čím dál tím větším byznysem. Ve fotbale se točí ohromné množství peněz, plynoucí do tohoto sportu z různých zdrojů – sponzoři, reklamy, televizní poplatky, dotace atd. Že tomu tak je, dokazují nejen platy hráčů, „bohatství“ jednotlivých klubů, ale i výše finančních částek, které jsou fotbalové kluby ochotné za jednotlivé hráče zaplatit. V tomto směru nejde jen o rekordní částky, ale i o počty samotných přestupů v jednotlivých obdobích, jejichž množství se neustále zvyšuje. Fotbal jako byznys je úzce spjat s profesionalizací kopané a jejich soutěží.

K legální profesionalizaci fotbalu došlo již v roce 1885 v Anglii. Od tohoto roku plynou do fotbalu peníze v menší či větší míře. Aby se fotbal hned zpočátku nestal podnikatelským odvětvím, byla prováděna různá opatření a návrhy. Jedním z těchto návrhů bylo v roce 1899 doporučení o horní hranici přestupů stanovené na deset liber (jak je zřejmé, vývoj šel od té doby, co se výše částek týče, velmi progresivně nahoru). Další pokus v této oblasti nastal v lednu roku 1908, kdy byla stanovena opět horní hranice přestupových poplatků na 350 liber (což je za devět let navýšení o 340 liber, tj. v průměru o cca 38 liber za rok), avšak již v dubnu stejného roku došlo ke zrušení. Jiným návrhem bylo stanovení mzdového stropu pro hráče. Toto omezení nabylo platnosti v roce 1901 a bylo vydáno jako pravidlo o maximální možné mzdě. Takovéto pravidlo skutečně fungovalo, přežilo celých 60 let, když bylo zrušeno až v roce 1961.

Jedním z velmi důležitých milníků, který měl bezesporu velký vliv na výši a vývoj přestupních částek, nastal o dva roky později (1963), kdy došlo ke zrušení zadržovacího systému vycházejícího z roku 1885. Tento systém spočíval v zadržování hráčů dle libosti. Podle něj uvolnění bylo možné pouze v případě, když došlo ke splnění dvou podmínek. Muselo dojít k dohodě dvou klubů, z nichž jeden byl klub, za který hráč nastupoval, druhý jeho nový potenciální klub. Došlo-li k této dohodě, musel být zaplacen poplatek, na kterém se tyto kluby dohodly, a teprve poté mohl hráč přestoupit.

Výše tohoto poplatku byla stanovena nabídkou a poptávkou jako na kterémkoliv jiném trhu. Tento poplatek náležel v plné výši klubu, který hráče uvolnil. Stejným způsobem to funguje i dnes. Problémem tehdejší doby, resp. systému, bylo to, že hráči nemohli bez souhlasu jejich klubu změnit klub, i když jim skončila smlouva. Pokud tedy hráči nechtěli podepsat novou smlouvu či přestoupit do klubu, se kterým se dohodl jejich stávající klub, zbývala jim jediná možnost, a to ukončit kariéru. Kluby tedy byly vlastníky hráčských práv až do konce jejich kariéry, bránily hráčům ve volném pohybu a byly jakýmisi moderními otrokáři. Pro úplné dotvoření představy Sluka o dřívějším transferovém systému říká: „Původní transferový systém představoval kartelovou dohodu klubů, které svou tržní silou vykořisťovali hráče, kteří byli vázáni ke klubu bez ohledu na platnost své smlouvy v něm.“⁴¹ Přes určité uvolnění ovšem značná omezení dále přetrvávala. Toto pravidlo bylo radikálně změněno až v roce 1995 Jean-Marc Bosmanem (kapitola 5.1.3), a to velmi důrazným způsobem.

O první zaznamenaný přestup (Velká encyklopedie kopané a jiné) se zasloužily anglické kluby Sunderland a Middlesbrough. Oba tyto kluby vstoupily do historie, když se dohodly na přestupu hráče Alfa Commona, a to za jeden tisíc liber. Tento historicky první přestup se uskutečnil před více než sto lety, v roce 1905, a odstartoval tak v podstatě období, kdy se výše přestupových částek stává sledovanou.

Tato veličina zřejmě postupně narůstala, i když zdaleka ne takovým tempem, jako jsme zvyklí dnes. Svědčí o tom i to, že dalším v encyklopediích zaznamenaným přestupem se stal až po 24 letech přestup hráče jménem David Jack z Boltonu do Arsenalu, a to v roce 1929. Tímto přestupem byla prolomena hranice 10 tisíc liber, kdy za přestup bylo zapláceno přesných 10 890 liber. Další nárůst je již ovšem mnohem rychlejší, než tomu bylo doposud.

Další mezník, tedy 20 tisíc liber, byl zlomen již o pouhé tři roky později, v roce 1932. Hráč Bernabe Ferreira přestoupil za 23 tisíc liber z Tigre BA do River Plate. I když v tomto případě se jednalo o zcela mimoevropský transfer. V Evropě byla tato částka prolomena v roce 1947 (tj. po 18 letech), a to když Tommy Lawton vyměnil Chelsea za Notts County.

⁴¹ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 106

I tak je ovšem patrné určité zrychlení, kdy k prvnímu navýšení přestupní částky o deset tisíc liber (z jednoho tisíce na téměř jedenáct tisíc) došlo za 24 let (v rozmezí let 1905-1929) a k dalšímu navýšení o deset tisíc liber za 18 let. Je třeba vzít v úvahu, že i když v obou obdobích byly ekonomiky a finance ovlivněny světovými válkami, vliv druhé světové války na zpomalení nárůstu placených částek ve druhém období (mezi lety 1929-1947) byl určitě znatelnější. Zároveň je však třeba si uvědomit jednu podstatnou věc, a to, že hodnota peněz byla před padesáti či dokonce sto lety zcela jiná, než je tomu nyní.

Po druhé světové válce dochází k rychlému růstu přestupových částek, když na evropský trh míří i hráči z Jižní Ameriky. A tak další zlomový bod, tentokrát 50 tisíc liber, byl překročen již v roce 1952, to znamená nárůst o 30 tisíc liber za pouhých pět let, pokud se týká Evropy (resp. dvacet let proti roku 1932). Hans Jeppson jako amatér přišel do Neapole za 52 tisíc liber.

V následující tabulce (tab. I) jsou uvedeny další rekordní sumy, které byly zaplacený jako přestupní částky až do roku 1995.

Tab. I: Rekordní světové přestupy

Částka, libry (£)	Hráč	zúčastněné kluby	rok
1 000	Alf Common	ze Sunderlandu do Middlesbrough	1905
10 890	David Jack	z Boltonu do Arsenalu	1929
23 000	Bernabe Ferreira	z Tigre BA do River Plate	1932
27 000	Ruben Bravo	z Rosario Central do Racing Avellaneda	1946
40 000	Juna Ferraro	z Velez Sarsfield do Boca Juniors	1949
52 000	Hans Jeppson	jako amatér do Neapole	1952
72 000	Juan Alberto Schiaffino	z Peñarolu do Milána	1954
93 000	Enrique Omar Sivori	z River Plate do Juventusu Turín	1957
142 000	Luis Suarez	z FC Barcelona do Interu Milán	1961
250 000	Angelo Sormani	z Mantovy do Říma	1963
500 000	Pietro Anastasi	z Varese do Juventusu Turín	1968
922 000	Johann Cruyff	z Ajaxu Amsterdam do FC Barcelona	1973
1,2 mil	Giuseppe Savoldi	z Bologně do Neapole	1975
1,75 mil	Paolo Rossi	z Juventusu Turín do Lanerossi Vicenza	1978
3,00 mil	Diego Maradona	z Boca Juniors do Barcelony	1982
5,00 mil	Diego Maradona	z Barcelony do Neapole	1984
6,00 mil	Ruud Gullit	z PSV Eindhoven do AC Milán	1987
8,00 mil	Roberto Baggio	z Fiorentiny do Juventusu Turín	1990
10,00 mil	Jean-Pierre Papin	z Ol.Marseille do AC Milán	1992
12, 00 mil	Gianluca Vialli	ze Sampdorie Janov do Juventusu Turín	1992
13, 00 mil	Gianluigi Lentini	z AC Turín do AC Milán	1992
15,00 mil	Alan Shearer	z Blackburn Rovers do Newcastle United	1996

Zdroj: RADNEDGE, Keir. Velká encyklopedie kopaná, 1997

Vývoj přestupních částek směrem vzhůru a jejich nárůst takzvaně „nabral na obrátkách“. Tento vývoj se samozřejmě k růstu ostatních cen, platů apod. dal předpokládat. Trend rychlého růstu byl samozřejmě způsoben také tím, že fotbal začal získávat na popularitě, na zápasy začalo chodit stále více fanoušků, zápasy začaly být ostře sledovány v médiích a díky tomu samozřejmě začalo toto „odvětví“ přitahovat pozornost obchodníků, podnikatelů a s tím i peníze, resp. sponzory. Vzhledem k uvedeným informacím a faktům uvedeným níže, byl nárůst vcelku kontinuální a do roku

1961 zřejmě i „stabilní“, tj. o přibližně 5,5 tisíc liber ročně v kladném i záporném smyslu. Toto shrnutí není ale příliš objektivní, protože rekordní přestupní částky jsou spíše o jednotlivých slavných fotbalistech, ne o jejich průměrné výši. I když samozřejmě nárůst rekordních cen, přestupů ovlivňuje (zvedá) i ostatní přestupové sumy.

Jako první atakoval stotisícovou hodnotu Omar Sivori v roce 1957, když za jeho přestup byla vyplacena částka 93 tisíc liber (z River Plate do Juventusu Turín). Ještě blíže k této hodnotě se dostal Jimmy Graves, který v roce 1961 přestoupil z Juventusu Turín do Tottenhamu. Gravesovi k této bájně hranici chyběla jedna libra, jeho hodnota tedy tehdy byla 99 999 liber. Nakonec došlo i k pokoření této hranice, a to ještě v roce 1961. Pokořil ji legendární fotbalista Dennis Law (držitel Zlatého míče za rok 1964), když z Manchesteru City přestoupil za rovných 100 tisíc liber do turínského Juventusu.

Rekordu ve stejném roce (1961) dosáhl jiný velmi úspěšný hráč. Jde o Luise Suarezze, který vyměnil Barcelonu za Internazionale Milán za 142 tisíc liber. Jeho cenu s největší pravděpodobností zvedlo i to, že v té době již byl držitelem nejprestižnější individuální ceny, kterou může fotbalista dosáhnout, a to Zlatého míče za rok 1960. V tomto období se totiž jednalo o opravdu rekordní sumu a zcela určitě nemalý vliv na to měl právě Zlatý míč, který se uděluje jednou ročně nejlepšímu fotbalistovi Evropy. Jelikož ji Suarez dostal rok před svým přestupem, mohla Barcelona jít s jeho cenou výrazně nahoru.

Nicméně zpět k Dennisu Lawovi, který se v Turíně dlouho neohrál, a opět byla zaplácena vysoká částka, když se hned rok po svém prvním přestupu (1961) vrátil zpět do Anglie, do Manchesteru, tentokrát k městskému rivalovi, do United. Zajímavé je, že United za to, aby ho přivedli zpět, investovali částku „pouhých“ 115 tisíc liber.

Když se díváme zpět do historie, je možné říci, že kolem roku 1905 se částky za přestup pohybovaly v řádu kolem tisíce liber, od roku 1930 v řádu desetitisíců liber a od roku 1961 v řádu stotisíců liber. Vývoj směrem vzhůru, tedy nárůst přestupních částek, se postupně posouvá stále výše. A není divu, do sportovních klubů vstupuje čím dál tím více podnikatelský kapitál. Staví se nové obrovské fotbalové stadiony, fotbalová mistrovství i zápasy z nejvyšších soutěží, stejně ankety jako Zlatý míč se čím dál tím více dostávají do televizních přenosů, podnikatelské subjekty začínají platit za reklamy

na stadionech, dresech atd. To vše ovlivňuje i výši přestupních částek, a tak se pomalu dostávají z řádů tisíců o stupeň výše, a to k miliónu liber.

První čtvrt miliónu liber byl za hráče zaplacen již v roce 1963. Tehdy přestupoval Angelo Sormani z Mantovy do Říma, jednalo se tedy o ryze italský přestup. A i přesto částka dosáhla tohoto rekordu. Výši ceny mohla ovlivnit jeho účast na mistrovství světa 1962, kde nastoupil v italských barvách.

Půlmilionová hodnota byla zlomena opět přestupem mezi italskými kluby. 500 tisíc liber utratil Juventus Turín v roce 1968, aby získal služby Pietra Anastasiho, hrajícího tehdy ve Varese.

K milionové částce se jako první výrazně přiblížil legendární Johan Cruyff. Jeho tehdejší cena je opravdu závratná, 922 tisíc liber v roce 1973. Tato částka byla připsána na konto holandského týmu Ajaxu Amsterdam, kam tyto peníze zaslala španělská Barcelona. Vzhledem k dosavadnímu vývoji je to částka opravdu rekordní. Výše sumy v tomto případě evidentně není dána pouze dosavadním trendem, působením okolní ekonomiky a růstem objemu financí, které proudí do tohoto sportovního odvětví. Je dána i „kvalitou zboží“. Tento velikán je i dnes legendou a jeho kvality (ve své době byl považován za nejlepšího hráče na světě) byly a jsou nesporné.

Přestupní částka poprvé pokořila hodnotu jednoho miliónu liber v případě italského fotbalisty Giuseppe Savoldiho. Jeho fotbalového umění si Neapol cenila na 1,2 miliónu liber, a když je poslala do Boloně, psal se rok 1975.

I přesto, že Anglie je kolébkou fotbalu, zdá se, že nárůst přestupních částek tam nepostupoval tak rychle jako v Evropě. V Anglii totiž byla takto vysoká přestupní částka vyplacena za Trevora Franchise, ale „až“ v roce 1979, kdy přestoupil z Birminghamu City do Nottinghamu Forrest za rovný jeden milión liber. V Anglii to byl v té době opravdu rekord. Do té doby byl nejdražším přestupem přestup Davida Millse v tom samém roce, 1979, za půl miliónu liber (z Middlesbrough do West Bromwich Albion). Během jednoho roku tedy došlo k navýšení částky o dvojnásobek.

Z výše uvedeného je zřejmé, že vývoj a výše přestupních částek v letech šedesátých a sedmdesátých, je silně ovlivňován nejen „obecnými“ celosvětovými trendy (snížení hodnoty peněz, profesionalizace a medializace fotbalu, přeměna sportovního odvětví ve výnosný obchod apod.), ale také lokálními aspekty, jak je patrné z rozdílu mezi anglickou a italskou ligou.

Od začátku osmdesátých let je již fotbal vyvinutým obchodním odvětvím, počet přestupů i částky narůstají, začíná jít o standardní trh s komoditou (fotbalovými hráči) a do historických tabulek se zapisují již pouze fotbalové superstar.

Možná nejlepšího fotbalistu všech dob, Diega Armando Maradonu, přivedla do Evropy španělská Barcelona z Bocy Juniors. Tento přestup byl uzavřen v roce 1982 a jeho hodnota činila tři milióny liber.

V tomto období se trh s fotbalisty začíná stávat trhem opravdu celosvětovým. Dochází k prvním přestupům jihoamerických, afrických či fotbalistů z jiných kontinentů a také zemí z východní Evropy (Bulharsko, Ukrajina, Česká republika a další) směrem do západní Evropy (považované za centrum fotbalu). Fotbaloví znalci vědí, že částky za přestupy těchto hráčů nelámou finanční přestupové rekordy. Je to jednak proto, že cena zboží je dána nejen jeho kvalitou, ale také tím, jak je toto zboží známé, žádané a jaké jsou v případě koupě záruky návratu investice. Tito fotbalisté se opravdovými hvězdami stávají až po určité době svého působení v Evropě, a teprve potom tedy dochází k nárůstu jejich ceny. Je to zejména proto, že zpočátku je nejisté, zdali se fotbalisté zvyklí na jinou kulturu a fotbalovou úroveň v tomto evropském světě prosadí. I tak skvělý fotbalista, jako Diego Maradona, měl s adaptací v Barceloně problémy, je tedy velmi překvapivé, že ho Barcelona dokázala prodat se ziskem. To se jí povedlo v roce 1984, kdy Maradona zamířil do Neapole za rekordních pět miliónů liber. Hlavní roli zde evidentně hrála značka, jméno Maradona je pojmem dodnes. Nutno dodat, že Maradona v Neapoli našel svůj klid a začal zářit. Dotáhl průměrnou Neapol k titulu mistra Itálie a svoji reprezentaci, tedy výběr Argentiny, dokonce k titulu mistra světa. Je tedy jasné, že Neapol si tento obchod pochvalovala a cena 5 miliónů za Maradonu se ukázala jako dobrý obchod.

I další přestupy s rekordními přestupními částkami svědčí o tom, že tyto sumy neustále stoupají. Za další tři roky po Maradonovi přestupuje další hvězda Ruud Gullit za šest miliónů liber v roce 1987, za další tři roky pak Roberto Baggio za osm miliónů liber.

Zdálo by se, že pokud se týká vývoje těchto nejvyšších přestupních částek, došlo po prvotním strmém nárůstu (o dva milióny liber za dva roky) k mírnému poklesu (o jeden milión liber za tři roky) a poté byl ke konci 80. let opět nárůst „stabilní“ (o dva

milióny liber za tři roky). Vzhledem k tomu, že se první dvě rekordní částky týkají Maradony, nelze vývoj takto paušalizovat.

V roce 1992 došlo k dalšímu posunu přestupových milníků, kdy přestupoval z Olympique Marseille do AC Milán Jean-Pierre Papin, jehož cena se vyšplhala na deset miliónů liber (některé jiné zdroje uvádějí dvanáct miliónů liber).

Z pohledu posledního vývoje se jedná v podstatě o „standardní“ nárůst (za dva roky o další dva milióny liber). Nicméně za posledních 16 let se maximální částka zvýšila z necelého jednoho miliónu liber (Johan Cruyff, 1973) na celých deset miliónů (Jean-Pierre Papin, 1992). Za necelých 90 let trvání „přestupových tahanic“ je rozdíl skoro o deset miliónů liber.

Uvedená přestupní částka, deset miliónů liber, ale nebyla pro rok 1992 rekordní. V tomto roce došlo vůbec k nejdražšímu obchodu před zavedením pravidla Bosman (kapitola 5.1.3). Gianluigi Lentini zlomil rekord, když přestoupil z AC Turín do AC Milán. Jeho konečná cena byla vyčíslena na třináct miliónů liber. Tato částka byla tak obrovská, že se v žebříčku nejdražších přestupů za období 1980 až polovina března 2000 drží na desátém místě. Na vyšších místech zmíněného žebříčku jsou pouze přestupy po uvolnění trhu (zavedení pravidla Bosman, kapitola 5.1.3), kdy většina z těchto dražších obchodů byla učiněna až v roce 1999, tj. o sedm let později. V tehdejší době tedy muselo jít o nepředstavitelné peníze, s ohledem na to, že se přestup Lentiniho v žebříčku drží tak vysoko, i o osm let později, kdy se do fotbalu peníze „jen hrnou“. Jako komentář k této události bylo v té době uvedeno „svět se doslova zapotácel, že taková spousta peněz může být zaplácena za jednoho fotbalistu“⁴². Vatikán událost nazval: „an offence against the dignity of work“⁴³ (hříchem proti důstojnosti práce). A je to o to překvapivější, že se v tomto případě nejedná ani o fotbalistu, který by vlastnil nejvyšší ocenění, ani o hráče mediálně známého, který by se angažoval v reklamě. Z tohoto pohledu by se dalo říci, že pokud se týká ceny zboží, jedná se o „výjimku potvrzující pravidlo“. Jde-li o cenu zboží, je významným ovlivňujícím faktorem také trh

⁴² *Rekordní přestupní částky* [online] [cit. 13.02.2009]. dostupný z [www:
http://observer.guardian.co.uk/osm/story/0,,543912,00.html](http://observer.guardian.co.uk/osm/story/0,,543912,00.html)

⁴³ *Rekordní přestupní částky* [online] [cit. 13.02.2009]. dostupný z [www:
http://observer.guardian.co.uk/osm/story/0,,543912,00.html](http://observer.guardian.co.uk/osm/story/0,,543912,00.html)

– nabídka a poptávka, včetně konkurence. V tomto případě projevíly o Lentiniho, o velmi nadějného záložníka, eminentní zájem hned tři fotbalové kluby, kdy Milán a Juventus o něj doslova svedly bitvu, a z tohoto pohledu je cena jasně dána.

Jsou fotbalisté, kteří přestupují za obrovské sumy (většinou se jedná o světově známé hráče, tzv. „idoly“ tohoto sportu, kteří jsou uznáváni i fotbalovými odborníky), za většinu hráčů se však platí mnohem nižší částky. Jsou i hráči, kteří přestupují zadarmo nebo je kluby vymění za ty nejroztodivnější věci. Jen pro zajímavost zde uvedu některé případy. V roce 1927 například získal Manchester United záložníka Hughieho McLenahana za tři mrazáky plné zmrzliny. Další hráč Daniel Allende přestoupil v roce 1979 z Rentistas do uruguayského klubu Central Español za 550 hovězích steaků, které měly být dodávány pravidelně po 25 kusech týdně. Tony Cascarino, který je s 88 starty třetím nejčastěji využívaným reprezentačním hráčem Irska, přestoupil v roce 1982 z Crockenhill FC do Gillinghamu za několik ocelových desek na opravu stadionu a nový dres (celkové náklady jsou odhadnuty na 180 liber). I to jsou zákonitosti trhu (nakonec směnný obchod funguje v určité omezené míře dodnes i v jiných sférách a oblastech).

5.1.3 Případ Bosman

Chronologicky se dostáváme k události, která absolutně změnila zaběhnutá pravidla a zvyky v kopačce, zejména pokud se jedná o přestupy a transferový systém. Jde o soudní aféru, která se odehrála v průběhu let 1990 až 1995.

Jean Marc Bosman, který dal jako hlavní představitel kauze jméno, je průměrným belgickým fotbalistou, do té doby v podstatě neznámým. Hrál za klub Standard Lutych (RC Liège). Klub mu po skončení smlouvy nabídl její prodloužení, avšak za podmínek, které Bosman odmítl. Proto mu jeho klub doporučil, aby si hledal jiné angažmá. Bosman chtěl přestoupit do francouzské druhé ligy, jmenovitě do klubu US Dunkerque. Za jeho přestup požadoval Standard Lutych odstupné (500 tisíc liber), které francouzský klub nemohl zaplatit. Díky tomu nedošlo ke splnění podmínek přestupu a Belgický fotbalový svaz (dále jen BFL) tento přestup zablokoval. Tím se Bosman ocitl v situaci, kdy nemohl hrát ani za původní klub a nemohl ani přestoupit. Tento postup byl do té doby zcela běžný a hráči se s touto patovou situací zřejmě

vyrovnávali tím, že jim nezbylo nic jiného, než uzavřít smlouvu s původním klubem a to i v případě, že s jejími podmínkami nesouhlasili, anebo ukončit kariéru.

Bosman se se situací nesmířil a v roce 1990 povstal před soudem ve sporu s BFL a Standartem Lutych. Přesto, že soud vyhrál ve všech bodech obžaloby, nebylo mu ani po tomto procesu dovoleno přestoupit do dalšího klubu, neboť ho tentokrát zablokovala UEFA. Bosman tedy zažaloval UEFU a BFL za ušlý zisk (originální název sporu je: Union Royale de Belge des Sociétés de Football Association vs. Bosman, 1995). Jednalo se o řízení podle čl. 177 (234) Smlouvy ES (Evropský soud, dále jen ES) a táhlo se dlouhých pět let. Dne 15. 12. 1995 bylo v Lucemburku rozhodnuto ve prospěch Jean-Marca Bosmana. Evropská komise stanovila, že se na fotbalisty pocházející ze zemí Evropské unie vztahuje pravidlo neomezeného pohybu za pracovními příležitostmi tak, jak je tomu i v ostatních pracovních odvětvích.

Sám Bosman na procesu nevydělal ani frank (UEFA mu v průběhu soudních sporů údajně nabízela dva miliony marek, když stáhne svou žalobu u Evropského soudu, Bosman ale s díky odmítl), spíše naopak. Po skončení sporu na tom byl hůře, než když spor začal, po nekonečných soudech se ocitl zcela bez finančních prostředků, neměl ani na nájemné a bydlel v prázdné garáži u rodičů. To ale nebylo vše, opustila ho žena a dokonce musel přestat hrát i fotbal, protože jeho nový klub FC Viése (4. belgická soutěž) ho nebyl schopen živit. Bosman ničeho nelituje a do boje by se pustil znovu. Vyhrál svůj spor, jako průměrný fotbalista se objevil ve všech fotbalových encyklopediích a způsobil revoluci ve fotbale, což se nepovedlo ani nejznámějším fotbalistům, kteří jsou známí za své umění na hřišti. Definitivně za své vzala jedna epocha finanční a smluvní tradice.

Historická změna v datech a faktech

- červen 1982:** Jean-Marc Bosman, kapitán belgické reprezentace do 21 let, za kterou nastoupil ve čtyřadvaceti utkáních, přestupuje do Standartu Lutych.
- červen 1988:** Za 66 tisíc liber si jeho služby smlouvou na dva roky zajišťuje RFC Lutych.
- červen 1990:** Bosmanovi je nabídnuto roční prodloužení smlouvy, ale za výrazně horších platových podmínek. To odmítá a klub mu doporučuje hledat nového zaměstnavatele. Zájem projevuje US Dunkerque, účastník druhé francouzské ligy. Požadované odstupné ve výši 533 tisíc liber klub odrazuje.
- srpen 1990:** Bosman zůstává bez angažmá a podává na RFC Lutych i Belgický fotbalový svaz žalobu k soudu za znemožňování pracovní činnosti.
- listopad 1990:** Zvláštní soudní opatření mu umožňuje nastupovat za St. Quentin, celek třetí francouzské ligy.
- květen 1991:** Bosman přestupuje do St. Denis, klubu z francouzského ostrova Réunion. Pře mezitím dospěla k odvolacímu soudu, který žádá Evropský soud o vysvětlení zákona o volném pohybu pracovních sil v zemích Evropské unie.
- září 1992:** Bosman se vrací do Belgie, bez angažmá a bez prostředků. Nebere ani podporu pro nezaměstnané.
- květen 1993:** Bosman podepisuje kontrakt s Olympikem Charleroi, který hraje třetí belgickou ligu.
- červen 1994:** Bosman opět přestupuje, tentokrát do Vise, účastníka čtvrté belgické ligy.
- říjen 1994:** Bosman žádá u Evropského soudu, aby se pracovní zákoník zemí Evropské unie vztahoval i na profesionální fotbalisty.
- březen 1995:** Poslední námitka UEFA, Belgického fotbalového svazu a RFC Lutych je nejvyšším belgickým soudem zamítnuta.
- červen 1995:** Spor se dostává k Evropskému soudnímu dvoru v Lucemburku, Bosman požaduje od Belgické fotbalové federace částku 666 tisíc liber jako náhradu za ušlý zisk.

září 1995: Bosmanův právní zástupce Carl Otto Lenz vytahuje královský trumf. Označuje dvě zažité zvyklosti – odstupné za hráče, kterému vypršela smlouva, a omezení počtu cizinců v týmech – za nezákonné.

listopad 1995: UEFA vydává prohlášení předsedů devětačtyřiceti evropských fotbalových svazů, které upozorňuje Evropský soud na nebezpečnost Lenzových názorů pro fotbal.

prosinec 1995: Proces končí jasným Bosmanovým vítězstvím, žalobě je dáno za pravdu ve všech jejích bodech. Navíc UEFA, Belgický fotbalový svaz a RFC Lutych nemají už žádnou možnost se proti tomuto verdiktu odvolat.

Ostatním hráčům Bosman velmi pomohl, zbavil je otrockých pout. To, že na tom hráči vydělali, potvrdil i „fotbalový císař“ Franz Beckenbauer (jak někdy bývá označován), když říká: „Negativně se projevuje, že se hráči stali příliš mocnými. Pokud dostanou výpověď, smějí se, neboť bez nároku na odstupné odejdou do jiného klubu a ještě za to dostanou zapláceno. Více moci, než mají dnes, by již hráči neměli mít.“⁴⁴ Došlo tím sice k drastickému zásahu, v podstatě se zhroutil zaběhnutý přestupní systém, který fungoval téměř sto let. Došlo i ke zrušení omezení počtů cizinců v jednotlivých klubech (omezení výkonu povolání, které je zakázáno Římskou smlouvou). Fotbal byl postaven na úroveň jakéhokoliv jiného odvětví, jakéhokoliv jiného zaměstnání.

Kauza Bosman byla unikátním případem svého druhu, která měla své příznivce, ale i odpůrce. Ti zpochybňovali zejména to, zdali přestupy fotbalistů vůbec spadají pod Evropský soud, protože Evropský soudní dvůr musí řešit skutečné případy, nikoliv hypotetické. Odpůrci poukazovali právě na to, že se v tomto případě jedná o hypotetický problém s argumentem, že dotazy vznesené soudcem se do Bosmanova případu nepromítají, jelikož předpisy vydané UEFA vůbec nebyly použity. Soud ovšem potvrdil, že provozování sportu patří do pravomoci práva Evropského soudu v případě, kdy představuje ekonomickou činnost. Další argumenty, vznesené proti změně na podporu původního transferového systému, znějí:

- Omezení stanovená v transferovém systému napomáhají vybudování vztahu mezi klubem a zemí.

⁴⁴ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 106

- Regulace počtu cizinců dává lepší možnost domácím talentovaným hráčům, což je dobré pro reprezentační výběry.
- Zabránění velkým výkonnostním rozdílům, protože omezení brání nejlepším klubům angažovat nejlepší hráče.

A lehké to není ani se závěry Bosmanova procesu, tj. Bosmanovými pravidly, které mají na fotbal rozporuplné dopady:

- Jednoznačně pomohla jednotlivým hráčům, zejména velkým hvězdám. Nejvíce díky tomu vydělal italský internacionál Gianluca Vialli. Juventus Vialliho koupil ze Sampdorie Janov za dvanáct milionů liber. Chelsea, jeho nový klub, ho získala zadarmo, protože Vialli k Chelsea odešel po vypršení své smlouvy s Juventusem jako volný agent. Chelsea mu tím pádem nabídla vyšší plat, aby ho od jeho původního klubu odlákala, což Viallimu přišlo zcela vhod. Logicky tím došlo ke zvýšení hráčských platů, což je opět dobře pro samotné hráče.
- Výrazný užitek přinesla také bohatým fotbalovým klubům. Ty mohou angažovat ty nejlepší a nejdražší hráče, protože na to mají ekonomickou sílu, a tím se přiblížit k zisku nějakého titulu.
- Na druhou stranu leckdy negativně ovlivnila finanční situaci jednotlivých klubů tím, že zrušila garanci platby za klubové hráče. Zatímco dříve se dva kluby (strana nabídky a poptávky) dohodly na ceně za zboží, tedy za hráče, po zavedení tohoto pravidla už to tak být nemusí. Jde o to, že když se kluby nedohodnou v době, kdy hráči běží smlouva, potencionální kupec (nový klub) si počká a po skončení smlouvy získá daného hráče zadarmo. Velmi zklamaný musel být pokladník Ajaxu Amsterdam, když mu zadarmo po ukončení smlouvy odešli hned tři skvělí hráči, za které by bezpochyby inkasoval slušné odstupné – Edgar Davids, Patrick Kluivert a Michael Reiziger.
- Výrazně též prohloubila mezeru mezi fotbalovými týmy z velkých, ekonomicky silných zemí a malých států.
- Spíše negativně ovlivnila i malé kluby, které si prodejem svých hráčů (i po skončení smlouvy) mohly zajistit činnost na další období. Toto potvrzuje

Sluka: „Zejména menší a finančně slabší kluby byly zvyklé pokrývat finanční ztráty právě transferovými platbami. Důkaz o významu těchto příjmových položek pro rozpočet klubu vyjadřuje až osmdesátiprocentní podíl tržeb z prodeje hráčů na příjmech klubů.“⁴⁵

Díky Bosmanovi došlo také k ovlivnění počtu domácích hráčů v týmech působících v elitních soutěžích, což vedlo až k likvidaci fotbalových škol, protože byla uvolněna stavidla pro cizince, kteří byli po fotbalové stránce hotovými hráči.

Zcela logické je, že došlo k nárůstu samotného počtu transferů. Díky novým pravidlům došlo k otevření trhu. Logickou změnou je i změna délky kontraktů. Smlouvy jsou uzavírané na delší dobu, aby kluby byly alespoň trochu chráněné. Získají tak určitou jistotu, že hráč u nich bude alespoň po dobu, během které mají šanci dosáhnout návratnosti své investice. Prodlužuje se tím i období pro vyjednávání přestupu. A v neposlední řadě cena hráče, který má platnou smlouvu na delší období, například na pět let, se zvyšuje.

Naopak překvapivým zjištěním je, že i když lze angažovat hráče zadarmo, výrazně vzrostla výše přestupních částek. Ceny vydané za některé hráče jsou opravdu astronomické.

Na závěr podkapitoly týkající se kauzy Bosman je uvedeno stručné shrnutí:

- 1) Případ Bosman neřešil transfery vnitrostátní a přestupy hráčů nepocházejících z členských států do států členských.
- 2) Změny, které díky této kauze nastaly, jsou:
 - Po vypršení smlouvy je přestup sportovce možný bez nutnosti zaplacení přestupních poplatků.
 - Zrušení kvót na počet státních příslušníků zemí Evropské unie nastupujících za kluby členských států Evropské unie.
 - Vzhledem k určitým právním změnám se musel změnit i zaběhnutý transferový systém.

Tyto změny vyústily k určitým důsledkům, jimiž jsou:

- 1) Vyšší míra mobility – dochází ke koncentraci nejlepších světových fotbalistů v nejlepších soutěžích, potažmo klubech.

⁴⁵ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 109

- 2) Větší šance pro mladé – mladí hráči se prosazují v některých soutěžích v brzkých letech, protože největší hvězdy těchto soutěží odcházejí do ekonomicky vyspělejších lig. Tyto odcházející hvězdy nejsou pro kluby tak drahé. Na druhé straně mladíci, kteří se prosadí v elitních soutěžích, vyrůstají po boku nejlepších hráčů, což může napomoci jejich vývoji. Z těchto hráčů se pak zpravidla stávají hráči nejvyšších kvalit.
- 3) Vyrovnávání síly reprezentačních výběrů – získávání hráčských zkušeností z nejprestižnějších ligových soutěží světa - má výrazný vliv na reprezentační výběry. Toto bez výhrady platí pro země, kde se nehrají nejlepší fotbalové soutěže. Třeba za českou reprezentaci nastupují většinou hráči nastupující v zahraničních ligách, tzv. krajánci. Naopak Němci a zejména Angličané se proti tomu ohrazují. Anglická asociace dokonce zašla tak daleko, že vydává pracovní povolení pouze těm hráčům, kteří odehrají 75 % utkání své země v časovém horizontu dvou let. Jedná se o země, které nejsou členy EU (např. státy z Jižní Ameriky, Afriky atd.).

Závěry kauzy Bosman jsou uplatnitelné pro všechny kolektivní sporty bez výjimky, ale pouze pro sport profesionální. Tyto závěry neplatí pro amatéry, protože na ně se nevztahuje svoboda volného pohybu pracovníků a pro individuální sporty, jelikož nespádají pod stejný právní předpis jako sporty kolektivní.

5.2 Přestupy v období 1995 - do ledna 2009

Během této doby dochází k intenzivnímu růstu přestupových částek a lámají se transferové rekordy. Po roce 1995 se přestupuje dle nových pravidel a zákonů. Na základě výsledku soudního procesu Bosman (5.1.3) musel vzniknout nový transferový systém, který začal platit od roku 1996. V čem vlastně spočívá ta obrovská změna? Výsledek sporu umožnil hráčům po vypršení jejich smlouvy s klubem, anebo jejím ukončení ze strany klubu odchod do kteréhokoliv jiného klubu, v rámci Evropské unie (členské a přidružené státy), a to bez nutnosti zaplacení odstupného (náhrady). Odchod byl umožněn v souladu s právy Evropské unie o volném pohybu pracovních sil. Tento rozsudek se týkal sice pouze 15 zemí Evropské unie, což ale zahrnovalo téměř celou západní Evropu (bez Švýcarska), jakési finanční srdce mezinárodní kopané. Způsobilo to velké problémy, UEFA, národní svazy i jednotlivé kluby byly zcela omráčené. Tím, že v podstatě přestal platit starý transferový systém a nebyl ještě vytvořen nový, docházelo k paradoxním situacím. Za hráče, který chtěl změnit dres v rámci jedné země, si mohl klub nárokovat určité bolestné (většinou se jedná o výchovné, v Čechách je jeho výše upravována tabulkami), za hráče, který mířil za hranice státu ovšem nikoliv. V Nizozemí, Německu a Itálii byly proto, aby k těmto situacím nedocházelo, rozšířeny principy „volného přestupu“ i na jejich domácí systémy. Což se ukázalo jako prozíravý krok, protože se postupně na stejný systém napojily i ostatní národní fotbalové svazy a následně i UEFA.

V roce 1997 FIFA rozšířila stejná přestupová pravidla na transfery hráčů mezi kluby Evropské unie, bez ohledu na národnost. Postupně se princip rozšířil po celém světě, do všech šesti asociací FIFA. Nyní si již ani jiný systém fungování přestupů nedokážeme představit.

Toto má přímý vliv na výši nových přestupních rekordů. Na rozdíl od firem, které mají pro jednu pozici jednoho zaměstnance, kluby najímají na každou pozici více hráčů, pro případ zranění, špatné výkonnosti atp. Díky této skutečnosti je poptávka, zejména po těch nejlepších, zpravidla větší než nabídka a vzhledem k tomu (a také vzhledem k dalším skutečnostem uvedeným již v předchozích kapitolách této práce) jsou opravdu dobří fotbalisté cenné zboží, i když jsou hráči v průměru přecenění. O tomto faktu svědčí i astronomické přestupové poplatky.

Přestup anglického útočníka Alana Shearera na dlouhou dobu zlomil rekord nejdražšího hráče, hrajícího na ostrovech. V roce 1996 za něho Newcastle United vysázel Blackburnu Rovers rovných šestnáct miliónů liber. Samozřejmě z pohledu výše částky se jedná o rekord, ovšem z pohledu vývoje a nárůstu se jedná o navýšení o tři milióny za čtyři roky, což odpovídá předchozímu trendu.

Ovšem o pouhý rok později, v létě 1997, se uskutečnil další z rekordních přestupů, a to za až neuvěřitelnou částku, zcela se vymykající dosavadním i budoucím trendům. Jednalo se o přestup brazilského fotbalisty Denílsona, který ze Sao Paula zamířil do Betisu Sevilla. Přestupní cena - necelých dvacet miliónů liber - dodnes vévodí mezikontinentálním přestupům (přestupu se na jedné straně účastnil neevropský klub). Z pomyslného trůnu ho nedokázaly sesadit ani takové hvězdy latinskoamerického fotbalu, jako např. Robinho, Ronaldinho, Tévez a další.

Již v předcházejícím sledovaném období byly etapy, kdy, pokud se týče výšky přestupních částek, vévodily trhu italské kluby (a to jak v období 1963-1968, tak koncem osmdesátých a začátkem devadesátých let). Během několika let byl vysledován zajímavý ukazatel. Podle počtu přestupů plynou nejsilnější proudy ze Španělska do Itálie a z Itálie do Anglie, jak ukazuje následující graf.

Obr. 5: Hlavní migrační proudy světového fotbalu

Hlavní migrační proudy světového přestupového trhu

(na základě uskutečněných přestupů v hodnotě nejméně 3 milionů britských liber v cerách března 2000 v období 1980–polovina března 2000)

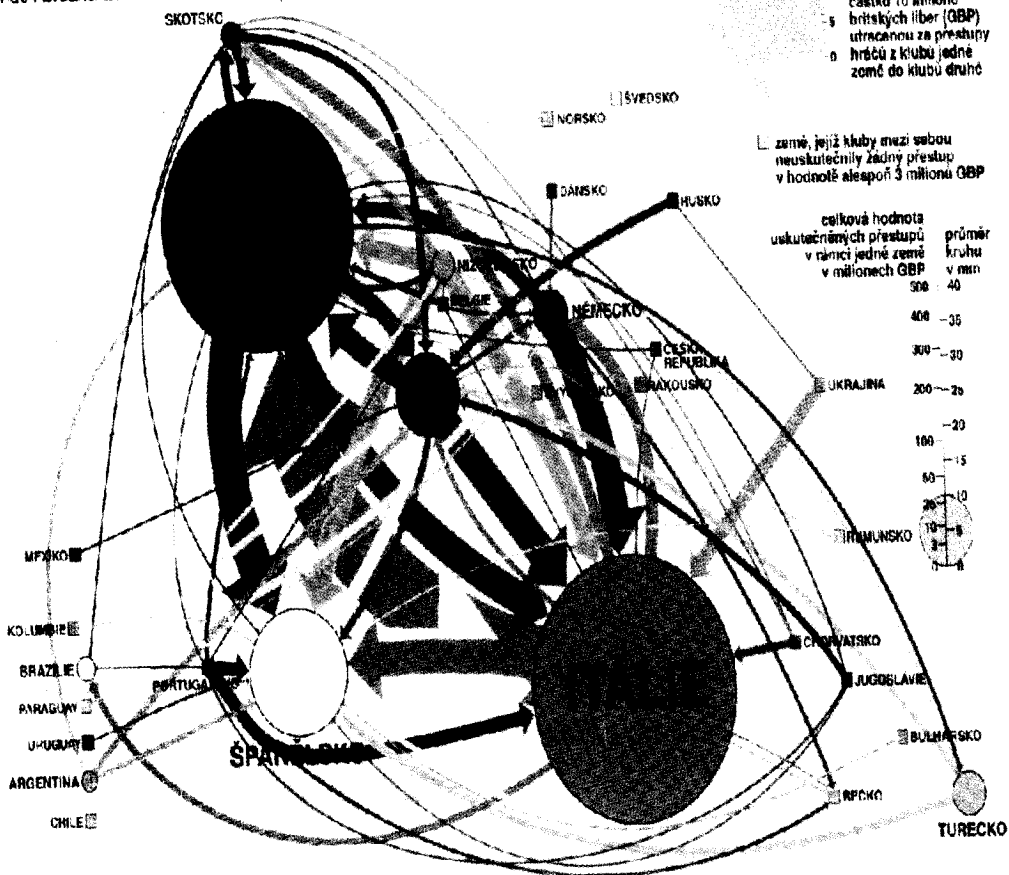
LEGENDA

- o 1 mm představuje částku 10 milionů britských liber (GBP) utracenou za přestupy n hráčů z klubu jedné země do klubu druhé

□ země, jejíž kluby mezi sebou neuskutečnily žádný přestup v hodnotě alespoň 3 milionů GBP

celková hodnota uskutečněných přestupů v rámci jedné země v milionech GBP

průměr kruhu v mm

zdroj: První fotbalový atlas světa, 2000

Je tedy pochopitelné, že italské, španělské a anglické kluby také figurují jako hlavní investoři ve výčtu rekordních částek za přestupy. Toto beze zbytku platilo v roce 1997, postupem času se ovšem hlavní investoři trochu mění, jelikož italský fotbal odstupuje ze své pozice. V italském fotbale v poslední době dochází, díky různým problémům, ke ztrátě finančních prostředků. Jednou z hlavních příčin je korupční skandál, tzv. „Calciopoli“ (jde o úplatkářskou aféru v italském fotbale z roku 2006), který italským fotbalem „zamával“, ale i úbytek diváků na stadionech a ztráta postavení v žebříčku nejlepších ligových soutěží. Zatímco do roku 2000 žebříčku ligových soutěží italská Serie A vévodila, v roce 2009 je na místě třetím. Velmi důrazně se tak do popředí přestupů dostávají anglické kluby, a to zejména po roce 2004. I přesto má v patnácti top přestupech, kdy se na přestupu vždy účastní dva kluby (tedy dohromady

30 klubů), nejčetnější zastoupení italský fotbal - 17 zástupců, následovaný španělským se 7 zástupci a třetí je anglický fotbal, který má zástupců 6. Obzvlášť zajímavé je, že žádná jiná soutěž (a to ani francouzská, či německá) není zastoupena.

Počet přestupů narůstá a na nákup fotbalistů jde z rozpočtu fotbalových klubů mnohem více peněz než na jakékoliv jiné výdaje. To je způsobeno tím, že stále více klubů soutěží o vrcholné hráče.

Kluby na vrcholu mají potřebu kupovat hráče z několika důvodů. Za prvé musí mít co nejlepší dostupné hráče, aby mohly usilovat a bojovat o co nejvyšší možné příčky a sportovní úspěchy, které jim přináší zisky. Za druhé se cítí povinni provést nákupy velkých osobností za velké peníze, pro podporu prodeje sezonních vstupenek (permanentek), a udržet tak zájem o mužstvo a trvalý přísun financí od fanoušků. Dalším důvodem, proč dochází k nákupu hráčů, může být i snížení daňového základu. A naopak kluby, které nepatří k absolutní světové špičce a mají ve svém středu kvalitního hráče, mohou prodejem tohoto hráče do lepšího klubu získat prostředky na koupi dvou nebo klidně až tří nových hráčů. Toto je typické např. v českém fotbale, kdy se prodá největší hvězda a klub za prostředky, které utržil z tohoto obchodu, nakoupí jiné talentované hráče, které si případně vychová v nové hvězdy.

Novým, i když ne překvapivým fenoménem je, že stále více klubů, malých i velkých, upadá kvůli poplatkům do dluhů (pro zajímavost, v roce 1999 rumunský klub Nitramonica Fagaras zaplatil 14tisícový dluh za plyn převodem práv dvou hráčů na klub, jehož vlastníkem byla ona plynová společnost). Zadlužené kluby se objevují jednak proto, že je stále více klubů, které si poplatky mohou dovolit, a ty, které si je dovolit nemohou, se zadlužují, aby se s těmito kluby vyrovnaly a nákupem si vylepšily ekonomickou situaci, zadruhé obecným trendem v ekonomice (rostou zadlužení států, podniků, bank atd.).

Logickým důsledkem neustálého růstu přestupních částek a výše uvedených faktů je, že se ozývá stále více hlasů, které s jejich vývojem nesouhlasí.

Jedním z těchto hlasů je komisař Evropské unie pro hospodářskou soutěž, Mario Monti, který se vyslovil pro zrušení transferových poplatků. Dle něho jsou obrovské poplatky za špičkové hráče údajně porušením pravidel volného trhu. Jeho snaha ještě zesílila v roce 2000, kdy Luis Figo přestoupil za 63 miliónů eur. Monti je také

zastáncem výpovědních lhůt pro hráče, a i jinak se snaží bránit nepřiměřenému nátlaku, vyplývajícímu z nerovné tržní síly velkého sportovního kolosu na mladého sportovce.

Jeho návrhy byly diskutovány na konferenci UEFA v Monaku, v roce 2000, ovšem bez hmatatelného výsledku. Monti však ve svém úsilí pokračoval dál a díky jemu, dále prezidentovi FIFA Sepu Blatterovi, tehdejšímu prezidentovi UEFA Lenartu Johanssonovi a evropským komisařkám Viviane Redingové (komisařka za sport) a Anny Diamantopolouové (komisařka za sociální otázky) se tato problematika řešila na kongresu FIFA v Buenos Aires na jaře 2001. Na tomto kongresu bylo dosaženo konsensu, kdy byl přijat Reglement FIFA upravující status a přestupy hráčů, což je v podstatě nový transferový systém.

5.2.1 Nový transferový systém

Nový transferový systém spočívá na následujících principech:

1) Ochrana mladistvých – mezinárodní přestupy hráčů jsou povoleny pouze po překročení věkové hranice 18 let. Pro stabilní zázemí na trénink a vzdělání hráčů jsou mezinárodní transfery nebo registrace hráčů pod 18 let povoleny, pouze pokud se hráčovi rodiče stěhují za zaměstnáním (za mimofotbalovými aktivitami), nebo pokud klub hráči zajistí studia. Tyto dvě podmínky jsou zejména v Anglii velmi důležité a za žádných okolností se nesmí porušit (národním asociacím se poskytují kompletní materiály o hráči, pro zabezpečení jeho zdravého vývoje a rozvoje). Existuje ještě třetí varianta, kdy hráč mladší 18 let může přestoupit do zahraničí, ta je ale velmi omezená. Hráč nesmí mít trvalé bydliště dále než 50 kilometrů od hranic státu a to samé platí i pro zahraniční klub (maximální vzdálenost mezi klubem a domovem hráče tedy může být 100 km) a navíc dvě příslušné asociace (ty, pod něž spadají nový a starý klub) musí dát výslovný souhlas k přestupu.

V Čechách došlo k jednomu významnému odchodu mladého hráče. Tímto hráčem je Nikolas Šumský, který z Vysokého Mýta zamířil do AS Monako v pouhých šesti letech. Tento transfer vyvolal řadu nevolí, ale právně byl zcela v pořádku. Otec Nikolase totiž dostal v Monaku pracovní nabídku, kterou rád přijal. Fotbalové veřejnosti je jasné, že tato nabídka přišla tzv. jen na oko. V zahraničí vyvolal velký rozruch Inter Milán. Tento slavný italský klub nabídl v roce 2000 za americký supertalent Freddyho

Adua 500 tisíc liber. Jeho rodina nabídku odmítla, rozruch ale vyvolalo to, že Freddymu tou dobou bylo pouhých deset let.

2) Mechanismus solidarity – je také jinak nazýván jako „solidarity payment“, nebo i tréninkové kompenzace klubům. Tyto kompenzace jsou určeny klubům, které hráče vychovávaly v průběhu jeho kariéry. Kluby mají nárok na finanční kompenzaci ve smyslu výchovného, neboť nesly investiční náklady v tréninkovém procesu. Jako výchovné období se počítá doba od 12. roku hráče do jeho 23 let. Tento mechanismus je zanesen v pravidlech FIFY a je tvořen tabulkovým systémem. Jedná se o to, že nový klub poskytuje tento poplatek ve výši 5 % z celkové částky klubům, které přispěly na hráčův výcvik a vzdělání. Příspěvek odráží počet let registrace v příslušném klubu. Sezóny, které hráč odehrál od dvanáctých do patnáctých narozenin, jsou zhodnoceny 5 % (tj. 0,25 % celkové hodnoty), od šestnáctých do třináctých narozenin to činí 10 % (tj. 0,5 % celkové hodnoty). Platební postup spočívá v tom, že nový klub uhradí tuto částku nejpozději do třiceti dnů od registrace. Pro registraci hráčů v jednotlivých klubech FIFA vymyslela jakýsi dokument, který se nazývá pas hráče. Tento pas slouží pro výpočet tréninkových kompenzací a jsou zde chronologicky zaneseny kluby, ve kterých hráč působil od dvanáctých narozenin.

Tento systém se snažila v létě roku 1996 obejít pražská Sparta při přestupu Pavla Nedvěda. Šlo o pokus vyhnout se zaplacení tohoto podílu Viktorii Plzeň, která hráče vychovala. Nedvěd proto přestupoval do Lazia Řím přes 1. FC Košice, za které neodehrál ani jeden zápas. Tento tah se nakonec tehdejšími lidmi ve vedení Sparty a Košic nepovedl a Viktoria Plzeň peníze za výchovu nakonec inkasovala.

3) Transferová období – je zřejmé, že přestup hráče kdykoliv během soutěže změní sílu fotbalových klubů a tím pádem zpochybní férové fungování soutěže. Z toho důvodu, pro ustálení a zachování principů čestné soutěže jsou během sezóny zavedena dvě transferová období, kdy lze přestoupit. Soudní dvůr uznal, že zavedená omezení na přestupy hráčů nejsou v rozporu se svobodou pohybu v EU. V celé Evropě jsou tato období stejná (letní a zimní přestupní období). Dále je v novém transferovém systému zavedeno, že hráč smí přestoupit v tomto období pouze jednou.

4) Stabilita hráčské smlouvy – na základě profesionální smlouvy hráč vykonává sportovní činnost pro klub jako své zaměstnání. Aby hráč mohl podepsat profesionální kontrakt, musí dosáhnout patnácti let věku a dokončit základní školní

docházku. Až teprve potom je oprávněn a způsoben podepsat smlouvu. Smlouva je běžně uzavírána na období minimálně jednoho a maximálně pěti let, pokud nejsou jiná ustanovení v příslušném národním právu. V profesionální smlouvě jsou zahrnuty i sankce, jak pro klub, tak i hráče, když dojde k jejímu bezdůvodnému přerušení. První smlouvu kluby mohou poslat hráči doporučeně na poštu, a pokud si hráč tuto obálku vyzvedne, další smlouva mu může být nabídnuta až v osmnácti letech.

Díky tomu, že Martin Klein (prvoligový fotbalista, v současnosti hrající za FK Teplice) si na doporučení svého agenta tuto obálku nevyzvedl, mohla mu být nabídnuta profesionální smlouva jiným klubem. Martin Klein se tedy z Brna stěhoval na Letnou do pražské Sparty, která mu profesionální smlouvu nabídla, a on nabídku přijal.

Dále klub, který začne jednat s hráčem pod platnou profesionální smlouvou, má informační povinnost vůči současnému klubu hráče, jinak čelí riziku pokuty 50 tisíc švýcarských franků. Pokud klub dokonce navádí hráče k ukončení smlouvy, mohou mu být zakázány přestupy po dobu jednoho roku.

Zmíněná situace nastala v Anglii, kdy tehdejší hráč Arsenalu Londýn Ashley Cole byl viděn s manažerem Chelsea. Tato kauza se odbyla tím, že aktéři byli pouze na „kamarádkém kafičku“. Není překvapením, že Ashley Cole nakonec do Chelsea přestoupil.

Jelikož čím dál více hráčů má profesionální smlouvy, existuje v příslušných orgánech úmysl, že ti hráči, co neprojdou mládežnickými reprezentacemi, od U-15 (= under 15, tj. reprezentace do 15 let) až U-18 (= under 18, tj. reprezentace do 18 let), nedostanou nabídku na podepsání profesionální smlouvy.

Takto zavedený transferový systém vstoupil v platnost v roce 2001. Jde o systém, který má zabránit vykořisťování hráčů ligou a na druhé straně motivovat kluby k výchově talentů. Paradoxem je, že pro kluby tento systém znamenal ze začátku ztrátu motivace pro výchovu talentů. Postupem času se kluby opět výchově talentů začaly věnovat. Dále systém vede k rychlému a efektivnímu řešení sporů, založenému na arbitrážním řízení. Navíc ani jeden z výše uvedených bodů neodporuje právům Evropské unie.

Nyní se ještě hovoří o změnách, kdy by opět mělo dojít k omezení počtů cizinců v soutěžích. Velmi zaangažovaná je v tomto směru zejména anglická asociace, která chce zvýšit počet Britů ve své domácí soutěži, a omezit tak počet cizinců.

5.2.2 Nejdražší přestupy historie

Vzhledem k tomu, že stále hovoříme o nárůstu přestupních částek, je jasné, že nejdražší přestupy budou z období po roce 2000. Tyto přestupy nejsou uvedeny chronologicky ale v pořadí k tomu nejdražšímu.

15. Marc Overmars (narozen 29. března 1973)

Tento holandský „expres“ (jednalo se o velmi rychlého hráče, proto dostal tuto přezdívku) putoval z Arsenalu Londýn do Barcelony. Doslova si jej vyžádal tehdejší trenér Barcelony, Luis van Gaal, a v roce 2000 za něj klub utratil nemalé peníze – 40 miliónů eur.

14. Filippo Inzaghi (narozen 9. srpna 1973)

Tento italský reprezentant přestoupil v roce 2001 z Juventusu Turín do AC Milán. Jeho cena se zastavila na 40,9 miliónů eur.

13. Pavel Nedvěd (narozen 30. srpna 1972)

Pavel Nedvěd je jedním ze dvou fotbalistů v žebříčku, který má původ ve východní Evropě.

Juventus Turín investoval 41,2 miliónů eur v roce 2001, aby českého dřívce vykoupil z Lazia Řím. Našeho fotbalistu si vyhlédl tehdejší trenér Lippi jako náhradu za Zidaneho. Pavel Nedvěd v tomto klubu získal celosvětové uznání.

12. Rui Costa (narozen 29. března 1972)

Hráč se do rekordních tabulek dostal díky přestupu z Fiorentiny do AC Milán. Přestup se uskutečnil v roce 2001 a jeho hodnota činí 42 miliónů eur. Tento tvořivý záložník je v Portugalsku i Itálii velmi populární, AC Milán po přestupu odvedl velmi kvalitní služby.

11. Juan Sebastián Veron (narozen 9. března 1975)

Tvořivý ofenzivní záložník přestoupil v roce 2001 z Lazia Řím do Manchesteru United. Jeho cena byla 42,6 miliónů eur. Jelikož Veron přestupoval ve stejném období jako Zidane, byl v mnoha směrech srovnáván - jak finančních, tak hráčských. Toto

srovnání přináší časopis Stadion (9/2001). Veron se v té době stal nejdražším hráčem působícím na Britských ostrovech.

10. Robinho (narozen 25. ledna 1984)

Angažmá v anglické lize získala hvězda Realu Madrid, brazilce Robinho. Spekulace médií o jeho přestupu do Chelsea překvapivě rozvrátil Manchester City s nabídkou 42 miliónů eur. Robinho se tak stal druhým nejdražším hráčem v historii Premier League. Tohoto „ocenění“ dosáhl v roce 2008 přestupem za rovných 43 miliónů eur. Tento přestup se stal z určitého pohledu velmi překvapivým, jelikož Manchester City není žádný velkoklub a jen těžko bude atakovat trofeje. Tento fakt dokládá i jejich postavení v tabulce, kde okupuje 11. příčku (2. 3. 2009).

9. Ronaldo (narozen 18. září 1976)

Brazilský útočník a dvojnásobný držitel Zlatého míče přestoupil z Interu Milán do Realu Madrid v roce 2002. Jeho cena činila rovných 45 miliónů eur. Tento přestup však zapadal do projektu Realu, zvaného „Galacticos“. Pojem se užívá pro skupinu fotbalistů, kteří patřili k nejlepším fotbalistům na světě a podepsali smlouvu v Realu Madrid. S projektem je spojován tehdejší prezident, Florentino Pérez, který se zavázal fanouškům, že každé léto přivede jednu fotbalovou hvězdu. Projekt trval od roku 2000 do roku 2004. Do Realu se díky tomu dostali Luis Figo (2000), Zinedine Zidane (2001), právě Ronaldo (2002), David Beckham (2003) a Michael Owen (2004). Ačkoliv to byl velmi zajímavý a finančně úspěšný projekt (jejich reklamní aktivity, prodeje sezónních vstupenek a sponzorské příjmy vytáhly Real Madrid na druhé místo ekonomicky nejsilnějších klubů), po sportovní stránce zaostával. Hvězdný Real Madrid totiž nevyhrál ani jednu trofej a došlo k pádu prezidenta Peréze, poté i ke změně transferové politiky Realu Madrid.

8. Christian Vieri (narozen 12. července 1973)

Přestup tohoto útočníka je nejstarším z top 15. Jeho přestup se datuje do roku 1999, kdy se z Lazia Řím stěhoval do Interu Milán. Částka jeho přestupu dosáhla 45 miliónů eur. Jedná se tedy o stejnou hodnotu jako v předchozím případě u Ronalda.

Je překvapivé, jak rychle rostou transferové poplatky, když si vezmeme, že jsme pouze čtyři roky od zavedení Bosmanova pravidla.

7. Rio Ferdinand (narozen 7. listopadu 1978)

Jediný obránce v top 15 nejdražších přestupů. Manažer Manchesteru United Alex Ferguson tohoto stopera toužil získat tak moc, že neváhal v roce 2002 vyplatit částku 46 miliónů eur a poslal je do Leedsu United. Z Ferdinanda tak v té době udělal nejdražšího hráče na ostrovech a nejdražšího obránce všech dob. Tuto částku kritizoval trenér Arsenalu, Arséne Wenger, když doslova říkal: „Koupili sice výborného fotbalistu, ale zaplatili za něj příliš.“⁴⁶

6. Anriy Shevchenko (29. září 1976)

Nejdražší hráč z východní Evropy v historii. Je také nejdražším hráčem, který doposud běhal po britských hřištích.

Anglická Chelsea si velice cenila jeho umění, které bylo vyčísleno na 46 miliónů eur. Shevchenko přicházel z Milána v roce 2006 s pompou kvalitního střelce. Tyto předpoklady však v Anglii nenaplnil a stejně jako v případě Mendiety (5. nejdražší přestup historie) jeho sláva vydatně klesla.

(Tento přestup je opředen mnoha diskusemi, údajně Shevchenko do Londýna vůbec nechtěl, raději by zůstal v Miláně, kde se mu dařilo. Jeho manželka si ale Londýn zamilovala a manžela přesvědčila.)

5. Gaizka Mendieta (narozen 27. března 1974)

Španěl, který se stěhoval z Valencie do Lazia Řím v době, kdy byl jedním z nejlepších hráčů na světě – odehrával se rok 2001. Lazio za něho vyplatilo 48 miliónů eur a jedná se možná o jeho nejhorší obchod v historii. Mendieta vůbec nenavázal na své někdejší výkony a jeho status hvězdy zcela vyšuměl.

4. Gianluigi Buffon (narozen 28. ledna 1978)

Jeho cena byla v roce 2001 54,1 miliónů eur, kdy si jeho služby zajistil Juventus Turín, jenž ho vykoupil z Parmy. Manchester City za něho letos (leden 2009) nabídl 80 miliónů eur.

⁴⁶ ETRYCH, Štěpán. *Milionová hvězda zdarma!* Hattrick. roč. 4, no. 9, 2002, s. 67

3. Hernán Crespo (narozen 5. července 1975)

Hernán Crespo se drží na třetím místě, díky transferu mezi Parmou a Laziem Řím z roku 2000. Na třetí místo ho katapultovala částka 55 miliónů eur. (Málokdo, i ve fotbalovém světě, o jeho velmi nákladném transferu ví.)

2. Luís Figo (narozen 4. listopadu 1972)

V roce 2000 se jednalo o rekordní přestup. Figo byl hlavním volebním trumfem Florentina Peréze na prezidenta Realu Madrid. Byl první hvězdou již zmíněného projektu Galacticos. Peréz Figa získal od největšího rivala Realu, katalánské Barcelony, a vyplatil za něho 57,6 miliónů eur.

Chronologicky se situace vyvíjela následujícím způsobem: 6. 7. 2000 Peréz slibuje, že v případě zvolení do prezidentského křesla Realu přivede Figa a veřejně mluví o částce 50 miliónů dolarů. V případě neúspěchu prý ze svého zaplatí permanentky všem členům klubu. 22. 7. 2000 Peréz oznamuje, že se dohodl se zástupci Barcelony na přestupu. Výše přestupu 60 miliónů dolarů. 24. 7. 2000 se stává Luís Figo nejdražším fotbalistou světa. Jeho cena je stanovena na 56,1 miliónů dolarů + 9 miliónů dolarů jako daň z přidané hodnoty (DPH).

Tento přestup Figovi neodpustili fanoušci Barcelony, její vedení reaguje, 5. 8. 2000 nabízí všem fanouškům vlastním repliku dresu se jménem Figo, odstranění jeho jména zcela zdarma.

1. Zinedine Zidane (narozen 23. června 1972)

Real Madrid za něho obětoval 73,5 miliónů eur. Zidane do tohoto klubu přestoupil v roce 2001 z Juventusu Turín.

Po jeho nákupu se rozvinula diskuze o racionalitě těchto nákupů, protože Real Madrid stál tento přestup 60 % jeho rozpočtu na rok 2001. „Transferový poplatek byl Juventusu Turín placen čtyři roky, ročně se jednalo o částku 17,3 miliónů euro. Real také zaplatil šest miliónů euro na finančních poplatcích.“⁴⁷ Z dostupných zdrojů vyplývá, že čistá hodnota Zidanova transferu byla 82 miliónů eur. Sluka uvádí jako kritické zhodnocení Zidanova přestupu: „Zidanova transfer jednoznačně nebyl motivován potřebou po lepším sportovním výkonu mužstva, přestože se jednalo o hráče,

⁴⁷ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 135

který byl jedním z nejlepších na světě. Z analýzy vyplývá, že výnosnost transferů závisí na schopnosti klubu optimálně využít komerční přínos hráče. Real Madrid si mohl dovolit platit obrovské částky ročně, neboť byl schopen finančně zhodnotit hráčovu image (postoupení hráčových image rights stálo Real 1,5 miliónů euro). Koupě tedy byla pro Real zisková bez ohledu na samotnou výkonnost hráče.⁴⁸

(Výše uvedený žebříček je převzat z internetové stránky transfermarkt.de, který uvádí jiné pořadí a ceny než jiné dostupné zdroje (což může být způsobeno jak kvalitou poskytovaných informací, tím odkud jsou získány, ale také například tím, zda je v částce započítána daň (DPH) a případně další poplatky)).

Mnoho lidí tyto megalomanské přestupní částky a nabídky některých vlastníků fotbalových klubů odsuzuje, tvrdí, že to nepatří k fotbalu. Když se na to však podíváme rozumně, fotbalové kluby jsou vlastně podniky, které hospodaří s dostupnými prostředky. Navíc, když se tyto přestupy uskuteční, tyto peníze (např. 100 miliónů eur) ve fotbale zůstanou a fotbal s nimi tedy nadále disponuje. A pak, jak jsme viděli v minulosti u Chelsea nebo Realu Madrid, jen hvězdy k titulům nestačí. Chelsea (která tyto částky vynakládala) sice vyhrála anglickou ligu, avšak Ligu mistrů ještě nikdy. Real Madrid v období projektu Galacticos nevyhrál ani ligu.

Dle dosavadních údajů a informací se zdá, že trend vývoje výše přestupních částek má jednoznačně rostoucí charakter. Pro ověření této tendence a alespoň hrubé zachycení trendu vývoje přestupních částek je uveden graf, který sleduje množství financí, které plynou do světových přestupů v jednotlivých letech, a to od roku 1996 do roku 2008. Aby data v grafu nebyla pouze jednostranně zaměřená, chtěl jsem výsledky jednotlivých let získat aritmetickým průměrem pěti nejdražších a pěti nejlevnějších přestupů daného roku. Tento diagram však začíná v roce 1996, tedy po zavedení pravidla Bosman, kdy mohou hráči přestoupit po skončení smlouvy, tudíž bez náhrady. Je tedy zcela logické, že pět nejlevnějších přestupů v každém roce je bez poplatku neboli zadarmo. To znamená, že daný hráč přestoupí po skončení smlouvy s klubem, který neinkasuje nic. Vzhledem k předchozímu graf ukazuje pouze průměr pěti nejdražších přestupů. (Jediné dva roky, kde nebylo dohledáno pět nejdražších přestupů,

⁴⁸ SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007, str. 137

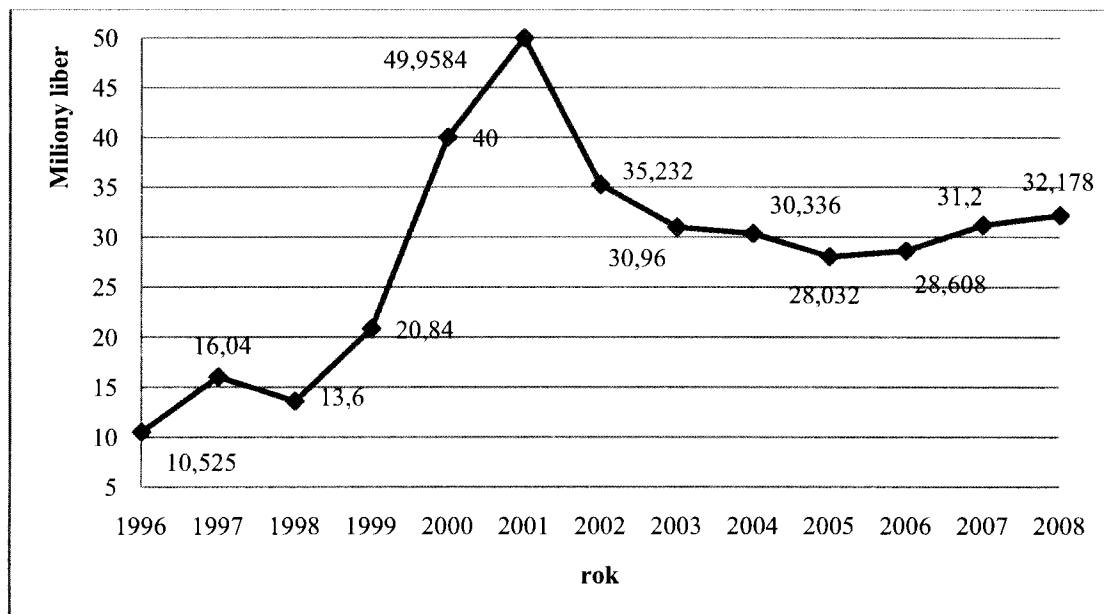
jsou roky 1996 a 2000. Pro rok 1996 jsou zprůměrovány tři nejdražší přestupy, pro rok 2000 pouze čtyři údaje.)

Nejdražší přestupy jednotlivých let řazeny od nejdražšího jsou:

- Za rok 1996: Alan Shearer (z Blackburnu do Newcastleu), Ronaldo (z PSV Eindhoven do Barcelony) a Enrico Chiesa (ze Sampdorie do Parmy).
- Za rok 1997: Denílson (ze Sao Paula do Betisu Sevilla), Ronaldo (z Barcelony do Interu Milán), Rivaldo (z La Coruni do Barcelony), Anderson (z Monaka do Barcelony) a Juninho (z Middlesbrough do Atlético Madrid).
- Za rok 1998: Christian Vieri (z Atlético Madrid do Lazia Řím), Dwight Yorke (z Aston Villy do Manchesteru United), Marcelo Salas (z River Plate do Lazia Řím), Juan Sebastián Verón (ze Sampdorie do Parmy) a Patrick Kluivert (z AC Milán do Barcelony).
- Za rok 1999: Christian Vieri (z Lazia Řím do Interu Milán), Nicolas Anelka (z Arsenalu do Realu Madrid), Marcio Amoroso (z Udinese do Parmy), Juan Sebastián Verón (z Parmy do Lazia Řím) a Anriy Shevchenko (z Dynama Kyjev do AC Milán).
- Za rok 2000: Luís Figo (z Barcelony do Realu Madrid), Hernán Crespo (z Parmy do Lazia Řím), Marc Overmars (z Arsenalu do Barcelony), Gabriel Batistuta (z florentiny do AS Řím).
- Za rok 2001: Zinedine Zidane (z Juventus Turín do Realu Madrid), Gianluigi Buffon (z Parmy do Juventus Turín), Gaizka Mendieta (z Valencie do Lazia Řím), Juan Sebastián Verón (z Lazia Řím do Manchesteru United) a Rui Costa (z Fiorentiny do AC Milán).
- Za rok 2002: Rio Ferdinand (z Leedsu United do Manchesteru United), Ronaldo (z Interu Milán do Realu Madrid), Hernán Crespo (z Lazia Řím do Interu Milán), Alessandro Nesta (z Lazia Řím do AC Milán) a Marco Di Vaio (z Parmy do Juventus Turín).
- Za rok 2003: David Beckham (z Manchesteru United do Realu Madrid), José Antonio Reyes (ze Sevilly do Arsenalu), Ronaldinho (z Paříže Saint-Germain do Barcelony), Adriano (z Parmy do Interu Milán) a Damien Duff (z Blackburnu do Chelsea).

- Za rok 2004: Wayne Rooney (z Evertonu do Manchesteru United), Didier Drogba (z Olympique Marseille do Chelsea), Ricardo Carvalho (z Porta do Chelsea), Émerson (z AS Řím do Juventusu Turín) a Samuel Eto'o (z Mallorcy do Barcelony).
- Za rok 2005: Mickael Essiën (z Olympique Lyon do Chelsea), Shaun Wright-Phillips (z Manchesteru City do Chelsea), Sergio Ramos (ze Sevilly do Realu Madrid), Michael Owen (z Realu Madrid do Newcastleu) a Robinho (ze Santose do Realu Madrid).
- Za rok 2006: Andriy Shevchenko (z AC Milán do Chelsea), Michael Carrick (z Tottenhamu do Chelsea), Mahamadou Diarra (z Olympique Lyon do Realu Madrid), Joaquín (z Betisu Sevilla do Valencie) a Zlatan Ibrahimovic (z Juventusu Turín do Interu Milán).
- Za rok 2007: Fernando Torres (z Atlético Madrid do Liverpoolu), Arjen Robben (z Chelsea do Realu Madrid), Anderson (z Porta do Manchesteru United), Pepe (z Porta do Realu Madrid) a Wesley Sneijder (z Ajaxu Amsterdam do Realu Madrid).
- Za rok 2008: Robinho (z Realu Madrid do Manchesteru City), Dimitar Berbatov (z Tottenhamu do Manchesteru United), Daniel Alvéz (ze Sevilly do Barcelony), Danny (z Dynama Moskva do Zenitu Petrohrad), Ricardo Quaresma (z Porta do Interu Milán).

Obr. 6: Vývoj pěti nejdražších přestupů

zdroj: Matěj Čmejla, 2009

Z grafu je možné vyčíst několik závěrů. Dle očekávání je minimum v roce 1996. Je to z toho důvodu, že ve fotbale ještě nebylo takové množství financí, fotbalový trh se teprve otvíral. Pokles v roce 1998 je překvapením. Je zřejmě způsoben tím, že v roce 1997 se uskutečnil do dnešního dne vůbec nejdražší mezikontinentální přestup. Od roku 1998 pak křivka dle očekávání prudce stoupá, svého vrcholu dosáhla v roce 2001, kdy se uskutečnil zatím nejdražší fotbalový přestup všech dob a zároveň šest z patnácti nejdražších přestupů bylo uskutečněno v tomto roce. Tento fakt jasně ovlivnil výši tohoto bodu. Poté od roku 2002 křivka nejdříve prudce a poté pozvolna klesá a od roku 2005 začíná opět pozvolna stoupat. Je možné, že by to bylo vlivem zavedení nového transferového systému? Za posledních šest let (2003–2009) jsou přes mírné poklesy a nárůsty nejdražší přestupní částky v jednotlivých letech zhruba na stejné úrovni. Bude jistě zajímavé sledovat, jak se křivka bude dále vyvíjet v budoucnosti.

5.2.3 Přestupy českých hráčů

V dosud uvedených rekordních přestupech je pouze jeden, který se týká českého hráče. Ale i v českém fotbale platí, že s jeho profesionalizací dochází k placeným přestupům a přestupní částky postupně narůstají, že je jejich výše ovlivněna trhem, značkou (tou nejznámější je Pavel Nedvěd a Petr Čech), reklamou. Stejně jako ve světovém fotbale, i v tom českém jsou rekordní přestupy a je možné vytvořit tabulku nejdražších přestupních částek českých hráčů.

V následující tabulce (tab. II) je uvedeno deset nejdražších přestupů českých hráčů.

Tab. II.: Nejdražší přestupy českých hráčů

Hráč	Kdy, měsíc/rok	z klubu	do klubu	částka v mil. Kč
Pavel Nedvěd	7/2001	Lazio Řím	Juventus Turín	1 595
Tomáš Rosický	1/2001	Sparta Praha	Borussia Dortmund	450
Jan Koller	5/2001	RSC Anderlecht	Borussia Dortmund	405
Petr Čech	7/2004	Stade Rennes FC	Chelsea FC	402
Marek Jankulovski	7/2005	Udinese Calcio	AC Milán	380
Jiří Jarošík	1/2005	CSKA Moskva	Chelsea FC	310
Milan Baroš	8/2005	Liverpool FC	Aston Villa FC	286
Tomáš Řepka	8/2001	AC Fiorentina	West Ham United	280
Vladimír Šmicer	6/1999	Racing Club Lens	Liverpool FC	250
Marek Jankulovski	5/2002	SSC Napoli	Udinese Calcio	240

Zdroj: KOLÁŘ, Jaroslav. Fotbal, 2006

Z tabulky je patrné, že přestupy českých hráčů nedosahují takové úrovně jako v případě hráčů zahraničních. Jediný, kdo se přiblížil k těmto cenám, je Pavel Nedvěd, o kterém jsem se již zmiňoval. Mezi jeho cenou a cenou druhého v pořadí, tedy Tomáše Rosického, je značný rozdíl. Jak je z tabulky patrné, u Rosického je uveden přestup z pražské Sparty do Borussia Dortmund. Tento přestup je nejdražším přestupem hráče z české ligy. Mezi cenami dalších hráčů v pořadí nejsou již příliš velké rozestupy. Zajímavé je, že v národním žebříčku se třikrát objevuje jméno obránce (2x Marek Jankulovski, 1x Tomáš Řepka), což je dost specifické (světově jsou v tabulkách nejdražších přestupů většinou ofenzivní hráči). Naopak shodné se situací ve světě je, že většina rekordních přestupů se i v České republice odehrála v roce 2001.

5.3 Fotbaloví agenti

Téměř u každého přestupu jsou přítomní, alespoň v posledních 15 letech, hráčští agenti, profesionálové, kteří hráče zastupují tak, aby se hráči mohli věnovat pouze své profesi – hraní fotbalu, a kteří se tedy o přestupy také zasloužili.

Fotbaloví agenti jsou tedy muži v pozadí, jinak je nelze nazvat. Zprostředkovávají obchody za milióny eur, ale veřejnost o nich ani pořádně neví, nezná je, i když jsou velmi mocnými hráči na přestupovém trhu. Získali nad přestupy značný vliv, v jisté míře dokonce rozhodují, zda se přestup vůbec uskuteční, či nikoli. Diskuze pro a proti existenci této profesi trvá mnoho let, v podstatě od jejího vzniku, a určité bude trvat i nadále. Vedení klubů je dokonce považuje za zločince a škůdce fotbalu, kteří jen hamižně jdou za svým výdělkem. Na druhou stranu nejen hráči, ale i fotbalové asociace agenty zaměstnávají, aby se neocitly v komerční pasti, aby jim tito, dalo by se říci úzce specializovaní odborníci, pomohli v dnes již složitém světě zákonitostí a pravidel, podmínek, smluv a financí, které jsou s děním ve fotbalovém odvětví a zejména s reklamou a přestupy spojeny, protože fotbal je obrovské tržiště. Pokud vezmeme v úvahu peníze, které se ve fotbale točí, platy hráčů a výši přestupních částek, zdálo by se, že tato práce je velmi výnosným zaměstnáním a svědčí o tom i počet licencí FIFA. Je ale jasné, že špičkovým agentem se člověk nestává za týden a tedy ani milionářem se nestane hned. Cesta za úspěchem je delší, než by se mohlo zdát, a skýtá mnoho překážek. Na lidskou osobnost klade tato profese značné nároky a prosadit se dokáže jen ti nejodolnější. V řadě případů se dokonce jedná i o práci dost rizikovou. V zahraničí existují případy, kdy byla například při jednání odjištěna pistole, kdy agentovi vyhrožovali zabitím a zmlácením jeho rodiny, kdy psychický i jiný nátlak může být až neúnosný. Samozřejmě se jedná spíše o extrémny a obvykle jsou prý jednání spíše přátelská.

Rostoucí ekonomický význam sportu, nárůsty platů hráčů a liberalizace trhů hráčských přestupů vedly k rozvoji byznysu hráčských agentů. Hráči zaměstnávají agenty, aby jim vyjednali přestup a co nejlepší smlouvu. Agenti se tím pádem snaží získat co nejlukrativnější obchody, protože žijí hlavně z přestupů. Proto tedy nejen hráči, ale zejména jejich agenti budou požadovat vysoké ceny.

V čem vlastně spočívá práce agenta? Většinu svého pracovního času věnuje jednání o smlouvách hráčů a přestupech do jiných klubů. Nabízejí služby klientů, tedy hráčů, případným zájemcům, tedy klubům. Když se objeví kupec, vyjednávají pro hráče co nejlepší podmínky, kterými jsou: základní plat, bonusy za úspěch, podmínky pro bydlení, služební automobil, ale i třeba takové maličkosti, jako které televizní kanály bude mít hráč k dispozici, jaké internetové připojení a dokonce i kdo bude platit uklízečku. Dále jde třeba o poskytování poradenského a právního servisu, daňové poradenství, vztahy s veřejností a reklamní kontrakty. Agenti mají zkrátka za úkol podpořit sportovní výkon a zajistit finanční stabilitu hráčů. Hráč se tak může soustředit na jeho jedinou povinnost, kterou je samotné hraní. Práce agenta pro hráče se dá shrnout do těchto několika bodů:

- Klíčová oblast – sport, podpora talentů, analýza transferových trhů, vyjednávání s kluby.
- Uzavírání smlouvy – hráč i jeho agent mají zájem o co nejvyšší honorář, co nejlepší podmínky.
- Plánování hráčovy kariéry – manažerský plán přizpůsobený individuálním předpokladům hráče, jeho kontrola a případná korekce.
- Daňové a právní poradenství.
- Pojištění – uzavírání pojistných smluv dle rizik fotbalisty. Finanční vyrovnání v případě zranění, v extrémním případě invalidity.
- Finanční záležitosti – investiční příležitosti apod.
- Lékařské zajištění – zprostředkování odborníků a lékařských procedur, vyšetření.
- Mediální plán – se kterými médii má hráč spolupracovat a jak se na veřejnosti prezentovat.
- Naslouchání hráči – naslouchání potřebám a problémům hráče, poskytnout přátelskou radu. Agent by měl hráči pomoci i ve chvíli, kdy udělá naprostý nesmysl. Od toho tady je taky.

V praxi je zvykem, že agent spolupracuje s celou řadou odborníků z daných oborů (lékaři, právníky, reklamními a marketingovými specialisty, daňovými poradci apod.). V Anglii existuje velmi populární funkce zábavního agenta. Ten svému svěření rezervuje luxusní restaurace, účasti na večírcích pro společenskou smetánku atd.

Stejně jako ostatní aspekty fotbalu, i tato profese procházela určitým vývojem. V roce 1995 FIFA vytvořila systém, jak mohou agenti získávat licenci pro práci na přestupovém trhu. O čtyři roky později, přesně 24. a 25. září 1999, se v italském středisku Coverciano poblíž Florencie konal první světový kongres fotbalových manažerů, pod záštitou mezinárodní fotbalové federace FIFA. Českou republiku zastupoval agent Zíka. Důvodem bylo zavést v obchodu s hráči konečně systém a pořádek, zajistit nad agenty jakousi kontrolu a učinit tuto funkci oficiální. Trh s fotbalisty totiž poškozovali tzv. černí manažeři, kteří nevlastnili oprávnění pro práci v oboru. Bylo tedy zavedeno pravidlo, že obchodu s hráči se smí věnovat pouze agenti, kteří mají platnou licenci FIFA. Aby ji agent obdržel, musí složit zkoušky na národním svazu a zaplatit finanční zálohu 200 tisíc švýcarských franků. Dalším cílem kongresu bylo co nejdříve sladit pravidla a podmínky jejich práce na úrovni FIFA a na úrovni jednotlivých zemí. Některé státy totiž poskytovaly povolení pracovat na národní úrovni. O toto povolení byl velký zájem, zejména proto, že se platil menší poplatek, a tak v Itálii byl poměr agenti FIFA: agenti na národní úrovni = 42:270, v Anglii 78:42 a v Rumunsku 5:2.

I po tomto kongresu se ale někteří lidé domnívají, že by sportovní orgány měly zpřísnit opatření na regulaci činnosti hráčských agentů, a to kvůli riziku praní špinavých peněz při přestupech či neférovému jednání na více stran. Aktivita by měly být upraveny směrnicí 86/653/ES o koordinaci právní úpravy členských států, týkající se nezávislých obchodních zástupců. Upravovat by měla: podmínky smluv s agenty – minimální povinnosti pro hráče i agenty, způsob odměňování, délku smluv, zákaz práce pro konkurenci, licencování agentů apod. Předpověď šéfa anglického profesionálního fotbalu, Gordona Taylora, z roku 2007 zněla: „Agenti dosud ještě nedosáhli vrcholu. Přejde spousta dalších a budou vydělávat stále víc peněz. Pokud něco neuděláme, agenti fotbal zcela ovládnou.“⁴⁹

Jak se tedy člověk stane agentem? Musí se pro tuto profesi rozhodnout a připravit se na ní, složit zkoušky, zajistit „vstupní kapitál“ a získat buď národní licenci, nebo licenci FIFA, která je osobní, nepřevoditelná na nikoho jiného a udělena na neomezenou dobu.

⁴⁹ QURESHI, Michael. *Agenti – muži v pozadí*. ProFootball. no. 5, 2007, s. 40

Podmínky pro získání licence:

- Agent musí být občanem země, v níž o licenci žádá, nebo mít alespoň pracovní povolení v dané zemi.
- Osoba nesmí mít záznam v trestním rejstříku, musí prokázat bezúhonnost nejen ve smyslu trestněprávním, nýbrž i disciplinárním.
- Musí zaplatit poplatek, výši určuje fotbalový svaz příslušné země a je to obvykle jeden až sto tisíc eur.
- Musí složit zkoušku, která se skládá z dvaceti až třiceti otázek z mezinárodního i národního práva. (Za jeden rok existují maximálně dva pokusy pro složení zkoušky.) Ke zkoušce je nutné znát současné fotbalové normy (podrobně předpisy FIFA a UEFA týkající se přestupů) a mít obecně právní povědomí zahrnující základní principy občanských práv a svobod.
- Nesmí pracovat ve funkcích FIFA, UEFA, národních fotbalových svazů, ale ani organizacích a společnostech, které jsou se svazovými funkcemi spojeny.
- Musí podepsat kodex profesionálního chování, jehož znění najdeme na stránkách ČMFS.

Licencovaný agent má právo:

- Kontaktovat hráče, který není ve smluvním vztahu s klubem, nemá tedy uzavřenou platnou smlouvu se svým klubem. Důvodem je to, aby agenti nenabádali hráče k ukončení smlouvy s klubem, protože zájem agentů je co nejvíce přestupů hráče.
- Zastupovat zájmy kteréhokoliv hráče nebo klubu, který jej požádá o projednání smlouvy jeho jménem.
- Pečovat o zájmy jakéhokoliv hráče, který jej o to požádá. Agent smí zastupovat hráče pouze na základě platně uzavřené písemné smlouvy, tzv. mandátní smlouvy, která je uzavírána maximálně na dva roky a nesmí zde být uplatněna ani opce. Šedesát dní před vypršením smlouvy se nesmí jednat o jejím prodloužení. Od 1. února 2009 UEFA zrušila věkovou hranici pro podepsání mandátní smlouvy hráčem. Je tedy možné, že agenti podepíší tuto smlouvu s fotbalistou ve školním věku. Dále je na základě této smlouvy stanoveno, zdali agentovi (jako jeho plat) budou plynout procenta z přestupů

klienta, nebo procenta z klientova platu. Pokud se dohodnou na procentech odváděných z platu hráče, je v tom zahrnut hrubý roční příjem hráče, včetně částky za podpis. Odváděná procenta nezahrnují další benefity (auto, byt, prémie atd.). Za zastupování hráčů platí agenti roční poplatek, který činí jeden tisíc až deset tisíc eur. Konkrétní, podrobnější pravidla poskytuje fotbalový svaz dané země.

- Pečovat o zájmy jakéhokoli klubu, který jej o to požádá. Mezi kluby a agenty se podepisuje tzv. provizní smlouva. Zde agent inkasuje od klubu (kupující nebo prodávající) určitá procenta za vyřízení přestupu. Tato částka ale není vyplácena najednou, nýbrž pomocí třech splátek.

Při uzavírání smlouvy jsou smluvní strany povinny použít vzorovou smlouvu FIFA. Hráčům a klubům je zakázáno používat služeb osob, které nejsou držiteli licence agenta hráčů. Tato podmínka se nevztahuje na rodiče, sourozence a manželku (manžela) příslušného hráče. Ve fotbale máme v podstatě tři typy agentů a jedním z těchto typů jsou právě rodinní příslušníci špičkových hráčů. Ronaldinhovi dělá agenta jeho bratr, to samé platí i o Sergio Ramosovi. John Arne Riise a jeho bratr Bjorn Helge Riise jsou zastupováni pro změnu jejich matkou. Dalším typem jsou licencovaní agenti, kteří obchodují na vlastní zodpovědnost. Třetím a posledním typem jsou ti, co se sdružují ve významných obchodních společnostech, které se nesoustředí pouze na fotbal. V tomto případě hráče nezastupuje agent, ale firma, která zaměstnává/sdružuje většinou několik licencovaných agentů.

Pro úspěch agenta je důležité mít zejména dobré kontakty a jednat korektně v zájmu hráčů. Důležité jsou i schopnosti agenta, umění jednat s lidmi, psychická odolnost a odhad hráče v návaznosti na predikci jeho dalšího sportovního vývoje. Existují další rady a doporučení, které lze shrnout následovně:

- Agent by měl obstarávat pouze tolik hráčů, kolik dokáže sám zvládnout, protože je důležité s klienty udržet osobní vztah. V dnešním fotbale existuje celá řada agentů, a tak není pro hráče problém agenta změnit, když se mu nebude líbit agentův přístup.

- Velmi užitečné jsou v tomto odvětví cizí řeči. Anglický jazyk je naprostý základ, dle agentů je dobré vládnout ještě španělským a německým jazykem. Každý další jazyk (italština, francouzština a další) může být jen výhodou.
- Omezit působení svého podnikání na určitou teritoriální oblast. Celý svět totiž není možné obsáhnout už jenom z toho důvodu, že zákony jsou různé v každé zemi, existují také kulturní a etnická specifika, se kterými je nutno počítat, a i interpretace obecně závazných předpisů vydávaných FIFA se v jednotlivých zemích mohou dost lišit. Agenti se proto soustřeďují na oblasti, které dobře znají a jsou jim z nějakého důvodu blízké.
- Dalším důležitým bodem je čestnost a poctivost agentů. Tento bod je však rozporuplný. Dobrá reputace se bezpochyby v tomto oboru vyplatí, avšak je veřejné tajemství, že tato oblast moc férová není. Úplatky jsou zde běžnou věcí, což dokázal v roce 2006 reportér BBC, díky skryté kameře.
- Co nejvíce cestovat - sledovat fotbalové akce „onsite“ (na místě). Čím více agent bude cestovat, tím více hráčů bude mít na očích a tím pádem si může vyhlédnout budoucí hvězdu, která mu zajistí živobytí. Dobré také je nelanařit hráče při prvním kontaktu, nevzbuzuje to důvěru a je nutné hráče více poznat. Nejen jeho fotbalové schopnosti, ale i morální vlastnosti a psychickou odolnost.
- Důležitým faktorem pro úspěch je také výběr spolupracovníků. Pokud chce být agent úspěšný, musí mít co nejvíce dobrých hráčů, avšak zajišťovat kvalitní servis pro velkou členskou základnu není lehké. Agent sám na to nestačí.
- Agent by také měl udržovat častý kontakt s klienty. Být dobrým agentem totiž vyžaduje být vždy v případě potřeby k dispozici, vstřícnost a pečlivost.
- Mít dobré vztahy s novináři. Díky médiím se může agent dostat do povědomí mezi hráči. I hráči totiž slyší na dobrou značku agentů. A naopak díky dobrým vztahům s novináři může agent na tomto poli pro své hráče dost udělat.
- Získávat správné kontakty, důležité známé na důležitých akcích. Dostávat se do povědomí klubů, trenérů a samotných hráčů.

Agenti jsou faktorem, který dnes ve fotbale nesmí chybět, ale jak již bylo uvedeno, jsou vnímáni rozporuplně. Dle britského deníku Independent agenti inkasují ročně mezi 160 a 200 milióny eur. Podle klubů fotbal o tyto peníze přichází, protože kdyby nebylo agentů, zůstalo by ve fotbale více prostředků. Zašlo to až tak daleko, že Manchester United dal agenta k soudu. Klub z Manchesteru obvinil agenta Jorgeho Mendése, jehož klientem je jejich hráč Cristiano Ronaldo, že nutil svého hráče k přestupu (kauza se týká přestupu Ronalda do Realu Madrid). Mendés by si tímto přestupem vydělal pět až šest miliónů eur a dle United nemá nejmenší touhu, aby Ronaldo v United zůstal. Myslí prý jen sám na sebe a svůj výdělek, i když by měl zejména myslet na blaho hráče. Manažer Manchesteru United, sir Alex Ferguson, toto označil za problém celého fotbalu. Mendés argumentoval tím, že vždy jednal ve prospěch svého klienta a vždy bude, vyjádřil se i k existenci agentů ve fotbale. Tvrdí, že při jednání jde o střet dvou stran, kdy na jedné straně stojí klub se zkušeným manažerem a tlačí cenu dolů. Na straně druhé je hráč, který chce peněz co nejvíce. Při jednání však jednadvacetiletý mladík nemůže být rovnocenným partnerem zkušenému manažerovi v čele klubu, proto je tu agent, který hráči pomůže.

Při přestupech hráčů se vedou diskuze o podmínkách hráčských smluv. Agent Vincenzo Morabito tento proces popisuje následovně: nejdřív se dohodne se svým klientem, čeho chce dosáhnout plus hráčovy požadavky. Společně vytvoří seznam priorit, se kterým předstoupí před klubové vedení. Když se s klubem dohodnou na prvním bodu, obvykle se prý dohodnou i na dalších bodech. Jednání někdy trvá pouze dvě hodiny, jindy také klidně den a noc. Obecně však platí, že agenti jsou spokojeni jen tehdy, vyhovuje-li jeho práce jak klubu, tak hráči. Nevyvedený přestup mu logicky vyčtou obě strany, což není příjemné.

K 8. březnu 2009 je v Itálii 482 licencovaných agentů, ve Španělsku 560, v Anglii 372, v Německu 239 a ve Francii 202. Seznam všech agentů najdeme na internetových stránkách FIFY(www.fifa.com). Počet agentů není ovlivněn pouze šíří základny talentovaných hráčů, ale i ekonomickou vyspělostí země, jejím historickým vývojem a zvyklostmi. V České republice působí 28 licencovaných agentů. Následuje jejich abecední seznam včetně jejich oficiálních spolupracovníků (Jedná se o pracovníky, kteří v podstatě provádějí práci agenta, ale nevlastní licenci. Počet těchto spolupracovníků je většinou dán úspěšností a jménem agenta a také tím, zda agent je

součástí nějakého sdružení, nebo pracuje samostatně). Tento seznam platí k 5. lednu 2009.

- 1) Baránek Rudolf
 - a. Princová Kristina
 - b. Lunák František
- 2) Bielik Julius
- 3) Drulák Radek
 - a. Gibala Roman
 - b. Kašpařík František
- 4) Hanus Daniel
 - a. Valnoha Zdeněk
- 5) Hrdlička Martin
- 6) Chovanec Ondřej
 - a. Pudil Zdeněk
- 7) Kolář Viktor
- 8) Lacina Dalibor
 - a. Dolejš Otakar
 - b. Beznoska Miloš
 - c. Dobiáš Karol
- 9) Losenický Alexandre
- 10) Nehoda Zdeněk
 - a. Müller Jiří
- 11) Nehoda David
- 12) Němeček Václav
 - a. Ing. Miloš Partl
- 13) Nováková Hana
 - a. Poustka Martin
 - b. Ing. Bovan Jaroslav
 - c. Bliščák Fridrich
 - d. Sionko Rostislav
- 14) Paska Pavel
 - a. Táborský Ivo

15) Páv Libor

16) Rosický Jiří

17) Řehák Kamil

a. Prokopec Slavoj

18) Říha Martin

a. Bubeník Petr

b. Rodrigo Olivera Jimenez

c. Požár Tomáš

19) Stejskal Jiří

a. Štefeček Milan

b. Vobořil Ivan

c. Kovář Jakub

20) Šťastný Jindřich

21) Talpa Hynek

22) Vandas Pavel

23) Vejmelka Josef

24) Víger Bohuš

a. Mendl Petr

b. Petričko Matúš

c. Malatinec Miroslav

d. Hromádka Radovan

e. Pánek Jan

25) Zíka Pavel

a. Ing. Brulík Roman

b. Mgr. Ledvinka Karel

c. Papadopulos Tanas

d. Kadlec Miroslav

e. Kovář Zdeněk

f. Brunclík Roman

g. Csonto Karol

h. Mačát Jan

i. Hradilová Vendula

26) Zvára Ondřej

Dalo by se říci, že platí, že hráči jsou zastupováni agenty stejné národnosti (jsou občany stejného státu). Když jde o české hráče, je předpokladatelné, že v naprosté většině budou zastupováni českými agenty nebo českou agenturou. Z tabulky nejdražších českých hráčů (tab. II) byl u přestupů pětice českých fotbalistů hlavním agentem Pavel Paska z International Sport Management, s.r.o., jedná se o přestupy: Tomáše Rosického, Jana Kollera, Milana Baroše, Tomáše Řepky a Vladimíra Šmicera. O jeden přestup hůře si vede agent Pavel Zíka ze Sport Investu. Hráči, kterým zajistil přestup, jsou: Petr Čech, Marek Jankulovski a Jiří Jarošík. Jediný, nicméně nejdražší, přestup zařídil agent Zdeněk Nehoda z Nehoda Sportu.

Pro případné přestupky proti směrnicím FIFA a jejich přílohám je zaveden i sankční řád v souladu s Disciplinárním řádem FIFA. Výše trestu je samozřejmě závislá na způsobu provinění. Na hráčského agenta mohou být uvaleny následující sankce, uvedeny postupně od nejmenšího trestu:

- 1) Napomenutí či varování.
- 2) Pokuta ve výši nejméně 5 tisíc švýcarských franků.
- 3) Pozastavení licence až po dobu dvanácti měsíců.
- 4) Odebrání licence.
- 5) Zákaz jakýchkoliv aktivit spojených s fotbalem.

Úspěšnost agenta se dá posuzovat:

- Z pohledu počtu zastupovaných hráčů.
- Z pohledu toho, že zastupuje ty nejlepší a nejslavnější hráče světa.
- Z pohledu celkových částek za jím dohodnuté přestupy.
- Z pohledu výše jeho příjmů.

Pro zajímavost jsou dále uvedena jména agentů, kteří zastupují některé ze světoznámých hráčů, a těch, kteří byli u nejdražších přestupů.

Tab III.: Slavní hráči a jejich agenti

hráč	agent
Lionel Messi	rodinný příslušník
Cristiano Ronaldo	Jorge Mendés
Fernando Torres	José Antonio Martín
Steven Gerrard	Simon Bayliff
Frank Lampard	Steve Kutner
Xavier Hernández	Jonathan Koenig
Francesc Fabregas	Joseba Diaz
Iker Casillas	Ginés Carvaja
Edwin van der Sar	Rob Jansen

Zdroj: Matěj Čmejla, 2009

Tab. IV.: Nejdražší světové přestupy - agenti

hráč	agent	částka, eur
Zinedine Zidane	Alain Migliaccio	73,5 mil.
Luís Figo	Juan Figer	60 mil.
Hernán Crespo	Fernando Hidalgo	55 mil
Gianluigi Buffon	Silvano Martina	54,1 mil
Gaizka Mendieta	Ginés Carvaja	48 mil
Andriy Shevchenko	Oscar Damiani	46 mil
Rio Ferdinand	Jerome Andersson	46 mil
Christian Vieri	Sergio Berti	45 mil
Ronaldo	Alexandre Martins	45 mil
Robinho	Juan Figer	43 mil
Juan Sebastián Verón	Gustavo Mascardi	42,6 mil
Rui Costa	Giovanni Branchini	42 mil
Pavel Nedvěd	Zdeněk Nehoda	41,2 mil
Filippo Inzaghi	Andrea D'Amico	40,9 mil
Marc Overmars	Rob Jansen	40 mil

Zdroj: Matěj Čmejla, 2009

5.4 Predikce vývoje přestupních částek do budoucna

V této části diplomové práce se na základě dosavadního vývoje a současné situace na trhu pokusím předpovědět, jak budou vypadat přestupové částky v budoucích letech. A zdali se budou lámat přestupové rekordy, nebo zdali Zinedine Zidane zůstane v žebříčku na vrcholu částek utracených za fotbalového hráče. Zdali se například změní i transferový systém, právní aspekty přestupů, které by tento vývoj ovlivnily.

Finanční zázemí, kterým disponují některé současné top týmy, se samozřejmě nedá srovnávat s tím, čím disponovaly v minulosti. Fotbal se stal obrovským byznysem, do kterého přitéká velké množství peněz ze všech stran. Firmy v tomto byznysu (fotbalové kluby) chtějí dosahovat co nejlepších výsledků, a to nejen sportovních, ale i finančních - stejně jako firmy v jakémkoliv jiném odvětví.

Na první pohled by se zdálo, že predikce bude velmi jednoduchá: přestupní částky porostou. Vzpomeňme ale na výše uvedený graf (obr. 6) a křivku, kterou ukazuje. Nedá se říci, že je lineární s kladnou směrnicí.

Zároveň je nutné brát v úvahu, že stejně jako jiná hospodářská odvětví zasáhla hospodářská krize i oblast kopané. Šetří kde kdo a na všem možném. Kluby zužují počty pracovníků, prodávají hráče a provádí všechna možná dostupná opatření. Kvůli krizi do fotbalu plyne menší množství peněz, protože sponzoři šetří. Stále však do fotbalu plynou obrovské sumy, v řádu stovek miliónů eur.

Přestupové částky souvisí s hráči i s fotbalovými kluby. Kluby investují téměř neomezené množství prostředků na získání vytipovaných hráčů. Tyto prostředky činí zhruba 80 % ročního rozpočtu a kluby je investují na základě stanovené strategie, kterou se chtějí ubírat. Tyto strategie jsou různé.

Jsou týmy, které investují do mladých hráčů, vychovávají si je a staví fotbalové akademie a naopak týmy, které investují do hotových hráčů. Příkladem prvního typu může být španělská Barcelona (v sestavě tohoto klubu je osm jejích odchovanců), nebo Arsenal Londýn (získává mladé talenty, kteří pak tvoří základ jeho sestavy). Snad nejnámějším klubem, který je znám díky výchově talentů, je však Ajax Amsterdam. V českých poměrech se touto cestou vydal ostravský Baník, který je svou „líhni“ velmi dobře znám. Příkladem týmu s opačnou strategií může být londýnská Chelsea (její majitel Roman Abramovič utratil za posily více jak 200 miliónů eur během pouhých tří

let), nebo Real Madrid (již zmiňovaný projekt Galacticos) a další. V českých poměrech by se dala do této kategorie zařadit pražská Sparta, která dříve skupovala nejlepší hráče z ligy, ale kvůli finančním problémům už nejde pouze touto cestou.

Novým transferovým systémem, který byl zaveden v roce 2001, byla upravena pravidla přestupů i jejich právní aspekty. Brzkou změnu tedy v tomto směru nelze předpokládat, snad jen tehdy, kdyby Evropský soud řešil v blízké době opět nějaký soudní případ z oblasti sportu. Myslím si, že systém v současné podobě zcela vyhovuje fotbalistům, jejich agentům, klubům, ale i fanouškům. Všichni zúčastnění si na systém již zvykli a vědí, jak funguje. Minulý transferový systém fungoval necelých sto let, podobný osud lze předpokládat i u tohoto, relativně nově zavedeného transferového systému. Dokonce je možné mu předvidat ještě delší dobu trvání. Samozřejmě bude docházet k jeho úpravám a doplnění, ale není pravděpodobné, že by došlo k jeho opravdu radikální změně, jako např. po kauze Bosman. Nemělo by smysl neustále něco měnit, vyskytl by se tak prostor pro nekalé praktiky, praní špinavých peněz atd., což by nebylo dobré pro fotbal. Trvalo by dlouhou dobu, než by si manažeři a všichni ostatní zase na vše zvykli. Jediná úprava, o které se v současné době hovoří a UEFA ji chce prosadit, se týká počtu cizinců v evropských fotbalových soutěžích. UEFA chce zavést pravidlo šest + pět (v týmu by muselo nastoupit nejméně šest domácích hráčů a pět cizinců). Proti tomuto pravidlu ovšem vystoupí jak kluby, které chtějí mít co nejlepší hráče a je jim jedno odkud, tak i fanoušci, kteří se na tyto hráče chtějí dívat a chtějí je mít ve „svých“ klubech.

Vzhledem k výše uvedenému je možné předpokládat, že vývoj přestupních částek bude i nadále pokračovat v trendu posledních let (2003–2009), tj., že bude docházet jak k mírným poklesům, tak k nárůstům a přestupní částky se budou v jednotlivých letech pohybovat zhruba na stejné úrovni.

5.4.1 Překonání nejvyšší přestupní částky

Osobně v blízké době nepředpokládám ani nový rekord v přestupových částkách, i když o jednom rekordním přestupu se v současné době diskutuje. Jde o to, zda se opravdu uskuteční, či nikoliv. Jedná se o portugalského záložníka Cristiana Ronalda, který by se údajně rád přestěhoval z Manchesteru United do Realu Madrid. Hráč je prý již s Realem dohodnutý - přestoupit by měl v létě roku 2009. I Manchester mu dal svolení k přestupu, když za něho některý klub zaplatí 95 miliónů eur. Na této částce se Manchester dohodl s Ronaldovým agentem Jorgem Mendésem a tato částka by pak z Ronalda udělala nejdražšího fotbalistu planety. Spekulace o jeho odchodu podporuje i další skutečnost: Ronaldo si dokonce nechal patentovat značku CR9, i když hraje v Anglii s číslem sedm. Jde tedy o pravděpodobné spojení jeho prvních písmen ze jména a čísla, které by měl oblékat v Realu Madrid (číslo sedm je již obsazeno, nastupuje s ním madridská ikona Raúl Gonzáles).

Přesto je přestup těžko uvěřitelný, Cristiano Ronaldo hraje za Manchester United od svých devatenácti let, za svůj fotbalový vývoj vděčí siru Alexovi Fergusonovi (manažerovi Manchesteru United) a celému Manchesteru. Sir Alex z neznámého mladíka udělal hvězdu světového formátu, v dresu „rudých ďáblů“, jak se říká hráčům United, se stal držitelem Zlatého míče. Ronaldo navíc vydal prohlášení, ve kterém tvrdí, že je v Manchesteru šťastný a nikam se nechystá. Ze sportovního hlediska je to také překvapující, protože Manchester v poslední době dosahuje daleko lepších sportovních výsledků, než Real Madrid.

Obdobné spekulace se vedou každé přestupové období. K fotbalu to patří, je alespoň o čem psát.

Podobné spekulace se týkaly i Brazilce Kaká. Za tohoto nejlepšího fotbalistu roku 2007 nabízel anglický celek Manchester City 100 miliónů eur. Kaká tuto nabídku velmi vážně zvažoval, ale poté se rozhodl zůstat v AC Milán. Významnou roli v tom hrály sportovní úspěchy milánského klubu, které se s úspěchy Manchesteru City nedají srovnávat. Kakáho nezlákal ani královský plat, který mu šejkové ve vedení City nabízeli.

I když jsme v poslední době svědky stále většího outsourcingu výchovy talentů, kdy velké kluby místo investic do tréninku nadějí utrácejí velké částky za nákup

hotových hráčů, je možné, že se tato strategie brzy změní. V důsledku finanční krize půjde většina klubů nejspíš cestou zakládání fotbalových akademií a škol, nebo alespoň cestou rozvinutého skautingu. To znamená, že kluby budou mít pracovníky po celém světě, kteří budou sledovat mladé talentované hráče a budou je lákat do svých klubů, nebo budou spoléhat na své akademie.

I toto tvrzení ale má své odpůrce, když Evropská rada vyjadřuje obavy o komerční zacházení s mladými sportovci. Proto se zástupci klubů, evropských soutěží i federace UEFA v rámci Rady pro strategii v profesionálním fotbalu dohodli, že by přestupy hráčů mladších 18 let do Evropy i mezi různými evropskými zeměmi měly být zakázány. Toto opatření by mělo vést k zakládání akademií a k poklidnému rozvoji talentů.

Jedna z nejznámějších světových fotbalových akademií, nazvaná La Masía, patří FC Barceloně. V této akademii bylo vychováno velké množství hráčů, mezi nejznámější patří: Guillermo Amor, Albert Ferrer, Josep Guardiola, Sergi Barjuán, Victor Valdés, Carles Puyol, Xavi Hernández, Andrés Iniesta, Ívan de la Peña, Francesc Fabregas, Albert Luque, Pepe Reina, Mikel Arteta a další. Byl zde vychován pro mnohé i nejlepší současný hráč světa - Lionel Messi a největší talent pro rok 2008 – Bojan Krkič. Cestou skautingu se nyní ubírá Arsenal. Mají velmi úspěšný a propracovaný skauting, stahují talentované mladíky z celého světa. Namátkou Theo Walcott ze Southamptonu (v době přestupu mu bylo 15 let), Aaron Ramsey z Cardiffu (v době přestupu 17 let), Gael Clichy z AS Cannes (v době přestupu 17 let), Francesc Fabregas z Barcelony (v době přestupu 15 let) a další. Velmi zajímavý byl přesun dalšího hráče Emanuela Ebouého. Toho si Arsenal vyhlédl v době, kdy Eboué nastupoval za tým ASEC Mimosá, působící v africkém Pobřeží Slonoviny. Arsenal s ním podepsal smlouvu, ale jelikož Eboué neměl dostatečný počet reprezentačních startů, nedostal v Anglii pracovní povolení. Arsenal neváhal a zapůjčil Ebouého na hostování do belgického klubu KSK Beveren. Za dva roky se Eboué stal asimilovaným hráčem, tudíž mohl do Anglie přestoupit a stát se hráčem Arsenalu. Tyto kličky jsou u anglických týmů celkem obvyklé, mnoho týmů takto spolupracuje s týmy z jiných soutěží. Jednu z těchto strategií (vytvoření fotbalové akademie či rozvinutý skauting) pravděpodobně zavede i majitel Chelsea Roman Abramovič, který řekl, že v létě na posily určitě nevynaloží takové prostředky, jako klub vydával v minulosti.

Výchova talentů je pro fotbal životně důležitá a měla by být podporována. Tuto podporu můžeme spatřovat v rozvoji tréninkových ploch (travnatá hřiště a hřiště s umělým povrchem), ve výstavbě sportovních areálů (několik hřišť u sebe, kabiny a regenerační místnosti v jedné budově), ke kterým dochází všude ve světě, ve vylepšování zázemí pro mladé hráče (vlastní kabiny), ve zlepšování materiálů pro fotbal (kopačky, balony, tréninkové oblečení), v poskytování regenerace a lékařské péče, v modernizaci tréninkových metod. Intenzivní trénink může ovlivnit fyzické, psychické, morální a edukativní charakteristiky mladého hráče. Talentovaný hráč je samozřejmě dražší než hráč bez talentu a kluby, které tyto talenty vychovávají, je mohou prodávat draž. Všechny tyto aspekty směřují k rozvoji talentu mladých hráčů. A pokud budou kluby investovat do výchovy talentů, nemohou tolik investovat do přestupních částek a vydávat za přestupy rekordní sumy.

6 Závěr, diskuse

Cílem této diplomové práce bylo přiblížit a popsat problematiku přestupů a především analyzovat přestupní částky českých a zahraničních hráčů během let 1905-2009, zejména ty rekordní a predikovat jejich budoucí vývoj. Doufám, že nejen tento základní cíl, ale i ty ostatní byly naplněny.

Podarilo se mi vymezit pojmy (cena, produkt, reklama atd.) spojené s diplomovou prací, zpracovat metodologickou část a zachytit změny v transferovém systému i přibližný vývoj rekordních přestupních částek.

Vzhledem k tomu, že se nejedná o obecně známé téma, nebylo občas jednoduché získat potřebné informace a podklady (přestupní částky nejsou vesměs kluby ani hráči zveřejňovány, publikovány jsou pouze ty rekordní). Fotbal, i když má dnes celou řadu rysů shodných s jinými tržními odvětvími (zejména ten profesionální) a působí na něj zákony trhu, nabídky a poptávky, je přeci jen odvětvím dost specifickým (stále je to především sport) a přestupy, přestupní částky jsou tímto ovlivňovány.

Přes tato omezení a specifika bylo téma detailně zpracováno, analyzováno. Byly zjištěny jak očekávané právní i finanční trendy, aspekty v přestupech (změny transferových systémů nutné vzhledem k vývoji fotbalu samotného, tak jeho okolí a nárůst výše přestupních částek), tak i méně očekávané, nebo dokonce překvapivé (obrovský, doslova strmý nárůst rekordních částek v roce 2000 a 2001). Na základě získaných informací byla provedena předpověď budoucího vývoje veškerých přestupů (obecný směr, rekordní přestupy, právní změny). Osobně neočekávám dramatické změny, ani pokud se týká transferového systému, ani co se týká přestupních částek. Doufám, že jsem se ve své předpovědi mnoho nemýlil. I když současná ekonomická krize může mít i takové dopady, které dnes stěží můžeme odhadnout a v dnešním světě rychlých a neočekávaných změn je možné, že se nevyhnou ani fotbalu.

7 Literatura

- 1) BÁRTA, Pavel, HENYŠ, Jaromír. Hokejový agent vypovídá. Praha: ZEMS, 2008
- 2) CARMICHAEL, Fiona. A guide to game theory. Harlow: Financial Times/Prentice Hall, 2005
- 3) ČÁSLAVOVÁ, Eva. Management v tělesné výchově a sportu (Vybrané kapitoly). Praha: Karolinum, 1997
- 4) DESHORS, Michel. Fotbal, Bratislava: Grafia, a.s., 1997
- 5) EBERHARD, Feess, MUEHLHEUSSER, Gerd. Transfer fee regulations in European Football. Elsevier, 2002
- 6) ETRYCH, Štěpán. *Milionová hvězda zdarma!* Hattrick. roč. 4, no. 9, 2002, s. 64-67
- 7) GIFFORD, Clive. Encyklopedie fotbalu. Praha: Svojtka a kolektiv, s.r.o., 2006
- 8) HORÁKOVÁ, Iveta. Marketing v současné světové praxi. Praha: Grada, 1992
- 9) HRABĚ, Stanislav. *Novodobý trh s otroky.* Fotbal. roč. 9, no. 10, 1999, s. 48-49
- 10) JEANRENAUD, Claude, KÉSENNE, Stefan. Competition policy in professional sports : Europe after the Bosman case. Antwerpy: Standaard Ed., 1999
- 11) JEDLIČKA, Jan. Vrcholový sport a regulace EU. Praha: Česká spořitelna, 2006
- 12) JELÍNEK, Radovan, TOMESŠ, Jiří. První fotbalový atlas světa. Praha: Infokart, 2000
- 13) JOSEF, Ladislav. *Zidane kontra Verón.* Stadion. roč. 49, no. 9, 2001, s. 68-69
- 14) JOSEF, Ladislav. *Bosman v ofsajdu.* Fotbal. roč. 7, no. 1, 1997, s. 20
- 15) KÁNINSKÝ, Josef. *Fotbalový dres. Zn. Vyměním.* Hattrick, roč. 2, no. 9, 2000, s. 40-43
- 16) KÉSENNE, Stefan. The Economic Theory of Professional Team Sports. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2007
- 17) KOLÁŘ, Jaroslav, GIFFORD, Clive. Fotbal. Havl. Brod: Fragment, 2006
- 18) KONEČNÝ, Jakub. *Muž za půl miliardy.* Hattrick, roč. 3, no. 2, 2001, s. 56-61
- 19) KONEČNÝ, Jakub. *Hledání ztracené rovnováhy.* Fotbal. roč. 8, no. 5, 1998, s. 24-25

- 20) KOTLER, Philip. Marketing management. Praha: Grada, 1998
- 21) KOVÁŘ, Rudolf, BLAHUŠ, Petr. Stručný úvod do metodologie. Praha: Univerzita Karlova, 1973
- 22) MABBUTT, Keith, QURESHI, Michael. *Robbie Keane – jak se plní sen*. ProFootball, no. 10, 2008, s. 44-47
- 23) MACHO, Milan. Fotbal vášeň 20. století. Praha: Brána, 1996
- 24) MALÁTKOVÁ, Jolana. Ottova encyklopedie A-Ž. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004
- 25) MRÁZ, Otakar. Diplomová práce, Praha, 2004
- 26) NOHEJL, Tomáš. *Nejdražší = nejlepší*. Fotbal. roč. 9, no. 11, 1999, s. 50-52
- 27) RADNEDGE, Keir. Velká encyklopedie kopaná. Praha: Svojtka a Vašut, 1997
- 28) SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec. Havlíček Brain Team, 2007
- 29) SZYMANSKI, Stefan, KUYPERS, Tim. *Winners and Losers*. Penguin Books, 2000
- 30) QURESHI, Michael. *Agenti – muži v pozadí*. ProFootball, no. 5, 2007, s. 36-40
- 31) *Ronaldo obrací: Zůstanu v Manchesteru!* [online] [13. 03. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=53396>
- 32) *Manchester si řekl cenu za Ronalda*. [online] [14. 02. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=52032>
- 33) *Ronaldo má novou značku* [online] [14. 01. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=50410>
- 34) *Cristiano Ronaldo má údajně zamířit do Realu*. [online] [13. 01. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=50336>
- 35) *Kaká zůstane v AC Milán*. [online] [20. 01. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=50705>
- 36) *Kaká-AC Milán vs. Manchester City*. [online] [19. 01. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=50660>
- 37) *Sága pokračuje: 100 milionů liber na ruku za Kaká*. [online] [14. 01. 2009] dostupný z: <http://www.efotbal.cz/index.php?page=clanek&clanek=50390>
- 38) *Seznam hráčských agentů* [online] [15. 03. 2009] dostupný z: <http://www.fifa.com/aboutfifa/federation/administration/playersagents/list.html>

- 39) *Přestupní řád pro profesionální fotbalisty* [online] [23. 02. 2009] dostupný z:
[www.http://nv.fotbal.cz/cmfs/komise/legislativa/index.php](http://nv.fotbal.cz/cmfs/komise/legislativa/index.php)
- 40) *Předpisy FIFA o statusu a přestupech hráčů.* [online] [23. 02. 2009] dostupný z:
<http://nv.fotbal.cz/cmfs/komise/legislativa/index.php>
- 41) *Směrnice ČMFS pro činnost agentů hráčů fotbalu.* [online] [23. 02. 2009]
dostupný z: <http://nv.fotbal.cz/cmfs/komise/legislativa/index.php>
- 42) *Varianty výzkumu* [online] [08. 02. 2009] dostupný z:
<http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/index.htm>
- 43) *Bílá kniha o sportu* [online] [15. 02. 2009] dostupný z:
<http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu>
- 44) *Rekordní přestupní částky* [online] [20. 03. 2009] dostupný z:
<http://observer.guardian.co.uk/osm/story/0,,543912,00.html>
- 45) *Světové přestupy* [online] [02. 03. 2009] dostupný z:
http://www.transfermarkt.co.uk/en/basic/default/menue_transfers/transferrekordc/startseite.html
- 46) *Varianty výzkumu* [online] [11. 02. 2009] dostupný z:
http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/FF-katedry/kae/Metodologie_odborne_prace_-_opory.pdf

8 Seznam obrázků

Obr. 1.: značka Beckham

Obr. 2.: Druhy informací

Obr. 3.: Brankář Petr Čech

Obr. 4.: Hráči, za jejichž přestupy se utratilo nejvíce

Obr. 5.: Hlavní migrační proudy světového fotbalu

Obr. 6.: Vývoj pěti nejdražších přestupů

9 Seznam tabulek

Tab. I.: Rekordní světové přestupy

Tab. II.: Nejdražší přestupy českých hráčů

Tab. III.: Slavní hráči a jejich agenti

Tab. IV.: Nejdražší světové přestupy – agenti

10 Příloha 1

Kodex profesionálního chování hráčského agenta

I.

Požaduje se, aby agent prováděl svou činnost svědomitě a choval se ve své profesi a jiných obchodních aktivitách přiměřeně a způsobem zasluhující vážnosti.

II.

Hráčský agent se zavazuje, že bude plnit nařízení, statuty a různá rozhodnutí příslušných orgánů FIFA, konfederací a národních svazů.

III.

Hráčský agent se při svém jednání s klienty, partnery a ostatními stranami vyjadřuje vždy pravdivě, transparentně a objektivně.

IV.

Hráčský agent musí se svým klientem jednat čestně, dle práva a vytvářet jasné právní vztahy.

V.

Agent hráčů musí respektovat práva svých partnerů i třetích stran. Zejména musí respektovat smluvní vztahy svých profesních kolegů a musí se vyhýbat jakýmkoliv činům, které by mohly odlákat klienty jiných stran.

VI.

- 1) Hráčský agent vede účetnictví o svých podnikatelských aktivitách. Musí zajistit, aby byl schopen o svých aktivitách doložit důkazy pomocí dokumentů nebo jiných záznamů.
- 2) Veškeré své účetní knihy vede svědomitě a detaily své obchodní činnosti popisuje v ostatních záznamech.
- 3) Požaduje se, aby na žádost orgánů, které provádí vyšetřování disciplinárních případů a jiných sporů, hráčský agent předložil účetnictví a jím vedené dokumenty, které souvisejí s případem.

- 4) Hráčský agent musí předložit fakturu prokazující jeho poplatky, vynaložené náklady a ostatní výdaje, na první požádání svého klienta.

VII.

Hráčský agent se nesmí se sporem obracet na civilní soud, jak je uvedeno ve statutech FIFA. Své nároky může uplatňovat u orgánů příslušného svazu či FIFA.